

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА ВАСПИТАЧЕ И ПОСЛОВНЕ
ИНФОРМАТИЧАРЕ - СИРМИЈУМ**

**ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ЗАВРШНОГ МАСТЕР
РАДА**

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ:	
1.	<p>Датум и орган који је именовео комисију:</p> <p>29. марта 2024. Наставно веће Високе школе струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – Сирмијум, у Сремској Митровици</p>
2.	<p>Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, и назив високе школе струковних студија и установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>Др Слађана Миленковић (ментор) професор струковних студија за област Књижевност са методиком развоја говора у Високој школи струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре - Сирмијум, Сремска Митровица.</p> <p>Др Мирјана Николић (председник комисије) професор струковних студија за Психолошку и педагошко-психолошку групу предмета у Високој школи струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре - Сирмијум, Сремска Митровица.</p> <p>Др Милан Громовић (члан) научни сарадник Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду</p> <p>Радмила Латас, директор-васпитач ДВ Златокоса Борово, Хрватска</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ:	
1.	Име, име једног родитеља, презиме: Ковачевић, Жељко, Зорица
2.	Датум рођења, општина, Република: 16. 9. 1982. Вуковар, Р Хрватска
3.	Година уписа на мастер струковне студије, студијски програм: 2022/2023. Струковни мастер васпитач, број индекса 40/ 2022-М
III НАСЛОВ ЗАВРШНОГ РАДА:	
Утицај медија на развој говора код деце предшколске доби	

IV ПРЕГЛЕД ЗАВРШНОГ РАДА:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

(до 500 речи)

Мастер рад кандидата Зорице Ковачевић састоји се из десет поглавља. Рад има апстракт са кључним речима, а на крају рада су дати Литература и Прилози. Кроз разрађивање садржаја Увода, потом првог и другог поглавља, кандидат се бави питањима појма и суштине медијске писмености и утицајем медија на васпитање и говор деце предшколског узраста. Кроз треће, четврто, пето, шесто и седмо поглавље кандидат разрађује појмове масовних комуникација, суштине комуникационог процеса, дигиталних медија и њиховог утицаја. Кандидат разликује говори о заступљености медија у животу савременог детета, о позивитном и негативном утицају дигиталних технологија и медија на језичко-говорни развој детета и на развој комуникационих компетенција деце. Квалитетни медијски садржаји могу преносити знања и позитивно деловати на развој дечијих комуникацијских вештина, наводи кандидат из прегледа адекватне литературе, као и да кроз медијске садржаје децу треба мотивисати на размишљање и разговор о различитим темама, да постављају питања и проналазе одговоре, треба их храбрити да говоре о себи и другима, играти се са њима. У осмом поглављу је дат приказ квантитативног истраживања о утицају медија на развој говора деце. Циљ истраживања овог мастер рада било је да се испита који су позитивни ефекти медија на развој језика и говора детета, а који негативни. У прикупљању података током истраживања коришћене су нестандардизоване технике истраживања - анкетирање, стандардизована техника – скалирање и анализа садржаја. Током истраживања коришћен је писани инструмент – упитник. За њихову обраду и тумачење добијених резултата истраживања коришћен је статистички метод. Истраживање је обухватало запослене у Дечјем вртићу „Златокоса“ Борово, Република Хрватска, и родитеље деце која похађају вртић. Узорак испитаника дефинисан је темом и циљем истраживања. Састоји се од укупно 90 испитаника, који су били подељени у два субузорка. Први субузорок се састојао од запослених у вртићу, укупно 20 испитаника, као детерминанту оцењивања унутрашње средине. Други субузорок, као детерминанту процене спољног окружења, чинили су корисници укупно њих 70. Приказани су резултати истраживања кроз дискусију у деветом поглављу. У десетом поглављу приказан је практичан пример кроз приказ пројекта „Саобраћај“ у којем су коришћени медијски садржаји, мотивисали децу на развој говора. Приказани су примери употребе дигиталних технологија у том пројекту и њихов утицај на говор деце. Посебан допринос раду представља управо та промена у пракси васпитача тј. интервенција дата у овом, десетом, поглављу. Следи Закључак, Литература и Прилози (два прилога) где су приказани инструменти коришћени у раду. Рад је укупног обима 72 стране. Број поглавља је десет, број табела је 14, графикана има 11, а број слика је пет и све је дато кроз рад уз обајшњења. У Прилозима су дата два анкетна упитника коришћена током истраживања.

V ВРЕДНОВАЊЕ ЗАВРШНОГ РАДА:

Да ли је завршни рад урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме, да ли садржи све битне елементе, у чему је стручни допринос завршног рада, да ли завршни рад има неке недостатке

(до 650 речи)

Завршни рад је урађен у складу са образложењем наведеним у пријави теме, садржи све битне елементе. Кандидат је пошао од теоријских сазнања да је све интензивнија употреба медија, да су деца најосетљивији корисници медија, посебно деца предшколског узраста, а да су прве три године живота детета најинтензивније за говорно - језички развој. Темљећи своје истраживање на ставовима из литературе да медији играју важну улогу у подстицању говорно - језичког развоја детета на почетку, кандидат је истражио како квалитетни медијски садржаји могу преносити знања и позитивно деловати на развој дечијих комуникацијских вештина. Кроз медијске садржаје децу је мотивисала на размишљање и разговор о различитим темама, да постављају питања и проналазе одговоре, охрабрила их да говоре о себи и другима, играла се са њима и све то приказала у раду.

У раду је дат приказ квантитативног истраживања у ком је коришћена дескриптивна метода, а које је за циљ имало прикупљање података о томе колико и на који начин је говор деце мотивисан садржајима из медија. Подаци добијени истраживачким инструментом – анкетом су за циљ имали утврдити како медији утичу на децу, које медије користе деца предшколског узраста, колико времена проводе користећи ове медије и у које сврхе, колико телевизија, интернет и друге активности утичу на развој дечијег говора. Такође утврдити да ли су родитељи свесни утицаја медија на њихову децу.

Задаци истраживања су утврђивање који су то говорни садржаји из медија присутни у дечијем говору и утврдити да ли одређени говорни садржаји подстичу говорну интеракцију развоја говора или осиромашују говор. Резултати истраживања говоре у прилог томе да су у дечјем говору, заступљени медијски садржаји из дигитланих медија.

У оквиру рада приказана је интервенција у виду изведеног пројекта „Саобраћај“ кроз који су приказане могућности подстицања говора код деце у виду медијског садржаја која за циљ имају развој и подстицање предвештина читања и писања код деце. Медијски садржаји који су кориштени у раду су креирани тако да привуку дечију пажњу, да деца буде довољно интересантни и да уједно буду и корисни и подстицајни за децу и за развој говора. Примењивањем усвојених речи у симболичкој игри примењено је да их је медијски садржај мотивисао. Поред приказа интервенције, у раду је приказана промена у пракси васпитача. Пример који је спроведен у пракси, где је квалитетан медијски садржај који је понуђен деци, позитивно утицао на њих, на дечји говор, обогатио њихов речник, што је приказано у раду.

Резултати истраживања показују присуство одређених негативних утицаја медија на говор деце, али и позитиван утицај медијских садржаја и игара на развој фонолошке свести као предиктора предвештина читања. Након практичне примене где су гледајући квалитетан медијски садржај деца била подстакнута на добар говор, дечји речник је био обogaћен новим њима примереним и корисним речима. Користили су се сложеним реченицама, богатио се активан речник и граматички правилан говор у процесу припреме деце за усвајање читања и писања.

VI КОНАЧНА ОЦЕНА ЗАВРШНОГ РАДА И ПРЕДЛОГ:

Завршни мастер рад урађен је у складу са образложењем датим у пријави теме и стандардима за израду завршног рада. Поштовани су принципи писања научних радова кроз постепено увођење у тематику. Коришћени су различити инструменти. Кандидат је спровео програм рада са децом користећи медијске садржаје и позитивно утицао на њихов развој говора. Активности тј. пројекат применио је у раду са целом групом деце, тако је бенефит истраживања за сву децу. Добити овог мастер рада су упознавање васпитача са начинима утицаја медија код предшколске деце, са начинима испитивања утицаја медијских садржаја на развој говора, посебно особина говора које су битне за развој фонолошке свести. Приказала је практичан рад са децом, нудећи им квалитетан медијски садржај, на тај начин уводећи промену у праксу васпитача која је, показало се, позитивно утицала на дечји говор. У раду је приказано како су деца обогатила речник, забележено је и да су примењивала усвојене речи из медијских садржаја и у симболичкој игри на коју их је такође медијски садржај мотивисао.

Комисија оцењује да је завршни рад кандидата Зорице Ковачевић самостално дело, позитивно оцењује садржај и структуру рада, начин приказа и тумачења резултата истраживања и решења практичног проблема у пракси вртића, чиме је кандидат одговорио на све захтеве завршног мастер рада.

На основу укупне оцене рада, комисија предлаже:

- **да се завршни рад прихвати а кандидату одобри одбрана**
- **да се завршни рад враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или**
- **да се завршни рад одбија**

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Др Слађана Миленковић, професор

Др Мирјана Николић, професор

Др Милан Громовић, научни сарадник

Радмила Латас, директор-васпитач

**ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА
ЗА ВАСПИТАЧЕ И ПОСЛОВНЕ
ИНФОРМАТИЧАРЕ – СИРМИЈУМ**

**УТИЦАЈ МЕДИЈА НА РАЗВОЈ ГОВОРА
КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ
УЗРАСТА**

МАСТЕР РАД

Предмет: Дете и медији

Ментор:

др Слађана Миленковић, проф.

Студент:

Зорица Ковачевић

Број индекса: 40/22М

Сремска Митровица, 2024.

ТЕМА:

Утицај медија на развој говора код деце предшколског узраста

ПОДАЦИ О СТУДЕНТУ:

Презиме, име родитеља, име: Зорица, Жељко, Ковачевић

Адреса: Рибарска обала 14, Сремска Митровица

e-mail: zorica.kovacevic82@gmail.com

Број индекса: 40/22М

Студијски програм: Струковни мастер васпитач

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ:

Др Слађана Миленковић, професор струковних студија за област Методика развоја говора и књижевности за децу у Високој школи струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре- Сирмијум, Сремска Митровица

ПОДАЦИ О МЕНТОРУ УСТАНОВЕ У КОЈОЈ ЈЕ ОБАВЉЕНО ИСТРАЖИВАЊЕ:

Радмила Латас, директор-васпитач, e-mail: djecji.vrtic.zlatokosa@vu.t-com.hr

УСТАНОВА У КОЈОЈ ЈЕ ОБАВЉЕНО ИСТРАЖИВАЊЕ:

ДВ ЗЛАТОКОСА БОРОВО, Николе Тесле бб, Борово

e-mail: djecji.vrtic.zlatokosa@vu.t-com.hr

РЕЗИМЕ

Све је интензивнија употреба медија. Прве три године живота су најинтензивније за развој језика и говора детета. Деца су најосетљивији корисници медија, а нарочито деца предшколског узраста, чије се критичко размишљање и логичка способност резонувања још развијају и због тога су подложнија негативном утицају медија. Медији играју важну улогу у подстицању говорно – језичког развоја детета на почетку, а касније имају утицај и на развој предвештине читања и писања. Квалитетни медијски садржаји могу преносити знања и позитивно деловати на развој дечијих комуникацијских вештина. Кроз медијске садржаје децу треба мотивисати на размишљање и разговор о различитим темама, да постављају питања и проналазе одговоре, треба их храбрити да говоре о себи и другима, играти се са њима.

Истраживање одговара на питање: Који су позитивни ефекти медија на развој језика и говора детета, а који негативни? У прикупљању података током истраживања коришћене су не стандардизоване технике истраживања - анкетирање, стандардизована техника – скалирање и анализа садржаја. Током истраживања коришћен је писани инструмент – упитник. За њихову обраду и тумачење добијених резултата истраживања коришћен је статистички метод. Истраживање је обухватало запослене у вртићу и родитеље деце која похађају вртић. Узорак испитаника дефинисан је темом и циљем истраживања. Састоји се од укупно 90 испитаника, који су били подељени у два субузорка. Први субузорак се састојао од запослених у вртићу Златокоса укупно 20 испитаника, као детерминанту оцењивања унутрашње средине. Други субузорак, као детерминанту процене спољног окружења, чинили су корисници укупно њих 70.

Подаци добијени истраживачким инструментом – анкетом су за циљ имали утврдити како медији утичу на децу, које медије користе деца предшколског узраста, колико времена проводе користећи ове медије и у које сврхе, колико телевизија, интернет и друге активности утичу на развој дечијег говора. Такође утврдити да ли су родитељи свесни утицаја медија на њихову децу. Задаци истраживања су утврђивање који су то говорни садржаји из медија присутни у дечијем говору и утврдити да ли одређени говорни садржаји подстичу говорну интеракцију развоја говора или осиромашују говор. Резултати истраживања говоре у прилог томе да су у дечијем говору, а касније у читању и писању заступљени медијски садржаји из компјутерских игара и цртаних филмова.

У оквиру пројекта „Саобраћај“ приказане су могућности подстицања говора код деце у виду медијског садржаја која ће за циљ имати развој и подстицање предвештина читања и писања код деце. Медијски садржаји који су кориштени у раду су креирани тако да привуку дечију пажњу, да деци буде довољно интересантни и да уједно буду и корисни и подстицајни за децу и за развој говора. Примењивањем усвојених речи у симболичкој игри примећено је да их је медијски садржај мотивисао.

Медијска писменост, односно способност приступања, критичког вредновања и креирања медијских садржаја битна је васпитачка компетенција за употребу дигиталних медија у припреми и практичном раду са децом.

Кључне речи: медији, дете, развој, предвештине, подстицање, читање, писање.

САДРЖАЈ:

1. УВОД.....	7
2. МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ.....	8
2.1. Медијско детињство и савремени родитељ.....	9
2.2. Утицај медија на васпитање и говор код деце предшколског узраста.....	10
3. ЗАСТУПЉЕНОСТ МЕДИЈА У ЖИВОТУ САВРЕМЕНОГ ДЕТЕТА.....	13
3.1. Коришћење екрана у едукативне сврхе.....	14
4. ДИГИТАЛНО ДОБА.....	15
5. ДИГИТАЛНИ МЕДИЈИ.....	16
6. УТИЦАЈ ДИГИТАЛНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И МЕДИЈА НА РАЗВОЈ ГОВОРНИХ СПОСОБНОСТИ И КОМУНИКАЦИОНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ДЕЦЕ РАНОГ И ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА.....	18
6.1. Дигиталне компетенција васпитача.....	19
6.2. Учење посредством дигиталне технологије.....	21
6.3. Дигиталне технологије у реалном програму у вртићу.....	22
7. УЛОГА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ОСНОВАМА ПРОГРАМА ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА „ГОДИНЕ УЗЛЕТА“.....	24
8. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....	29
8.1. Предмет и проблем истраживања.....	29
8.2. Циљ истраживања.....	29
8.3. Задаци истраживања.....	29
8.4. Хипотеза истраживања.....	29
8.5. Методологија истраживања.....	30
8.6. Узорак променљиве и начин мерења.....	30
8.7. Статична обрада података.....	31
8.8. Узорак испитаника.....	31
9. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА.....	32
9.1. Карактеристике субузорка (запосленици).....	32
9.2. Карактеристике субузорка (корисници услуга).....	37
10. УПОТРЕБА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА, ПРИМЕР ИЗ ПРАКСЕ (ПОЧЕТАК РЕАЛИЗАЦИЈА ПРОЈЕКТА „Саобраћај“).....	47

ЗАКЉУЧАК.....	52
ЛИТЕРАТУРА.....	54
ЛИСТА ТАБЕЛА И ИЛУСТРАЦИЈА.....	57
ПРИЛОЗИ.....	58

1. УВОД

Медијска култура је данас императив у васпитању и образовању младих. (Миленковић, 2012) Медијска писменост је неопходна у свим генерацијама. Да би дете стекло основне медијске културе, неопходна му је помоћ и усмерење од стране одраслих, породице и васпитача. Деца медије треба да користе као извор информација и стицање знања, мада често и као извор игре и забаве. У том процесу помоћ треба да им пруже одрасли који долазе у контакт са децом. Деца су свакодневно изложена утицају телевизије, видео игара, компјутера. Воле да гледају цртане филмове и играју компјутерске игре. Креативне активности заступљене у животима младих најчешће су везане за комерцијалну и популарну културу и представљају значајна средства њихове комуникације и независности. Нове технологије су такође феномен који врло често заузима најважније место и одговара брзини и ритму живота младих. Са друге стране, висока култура и традиционалне уметности нису заступљене у свакодневници деце и омладине, обично их сматрају досадним, не разумеју их, или се осећају приморани да обрате пажњу на њих. Неопходно је да систем васпитања и образовања укључи мера којима ће дати шансу деци да стекну вештине неопходне за разумевање и поштовање високе културе и приближити им традиционалне уметности и високу културу на интересантан и неконвенционалан начин, који се може остварити повезивањем нових технологија, медија и популарне високе културе.

Деца се рађају окружена медијима. Медијске и комуникационе платформе и медијски садржаји који се користе код куће део су дететовог окружења од самог почетка, јер дете учествује у свакодневном животу породице. У првим годинама живота медији нису неопходни за развој детета. Међутим, деца обично преферирају дечије телевизијске програме, видео игре и друге медијске садржаје. Због тога одрасли у породици имају одговорност да утврде каква врста употребе медија одговара најмлађим члановима породице, јер на тај начин, али и својим примером, обликују дечије навике коришћења медија.

Ово истраживање садржи теоријске осврте на медије и њихову улогу у васпитању и образовању деце предшколског узраста, као и приказ истраживања које је за циљ имало прикупљање података о томе колико је и на који начин је говор деце мотивисан садржајима из медија. Који су то садржаји присутни из медија у дечијем говору и на који начин утичу на дечији говор.

2. МЕДИЈСКА ПИСМЕНОСТ

Медијска писменост данас игра веома важну улогу, због све већег утицаја медија на децу, али и на одрасле и на њихово разумевање. У свету бескрајног избора медија и лако доступног садржаја, у коме више нема ограничења за медије, циљ је да се пруже информације о томе шта су медији и како функционишу, због чега се медијска писменост сматра једном од кључних компетенција 21. века.

„Медијска писменост се може дефинисати као могућност приступа, анализе, процене и преноса порука путем медија.“ (Aufderheide, 1997)

Према широко прихваћеној дефиницији, она укључује могућност приступа, анализе, процене и креирања медијских порука у различитим облицима. Ове четири компоненте дефиниције указују на природну повезаност медијске писмености са питањима технолошког приступа медијским садржајима, значај критичких вештина, или вештина анализе и процене, неопходних за тумачење и разумевање медијског садржаја и комплементарност искуства производње и креирања садржаја као алатке за учење како би се максимално искористиле суштинске критичне способности. С обзиром на то да смо свакодневно изложени великој количини информација, медијска писменост нам омогућава да се боље крећемо и препознајемо лажне вести, манипулације и говор мржње, као и да изаберемо квалитетан садржај и релевантне, истините и проверене информације.

Медијска писменост се може развијати кроз различите системе: формално медијско образовање (предшколско образовање, основна школа, средња школа - опште образовање и стручно образовање и у високом образовању), неформално образовање (организације цивилног друштва као важни фактори у неформалном образовању) и неформално учење (студентска иницијатива и неструктурирано).

Према речима Len Masterman (Поучавање о медијима, 1985), покретача медијске писмености у Великој Британији, позната су четири модела медијске писмености. Једно од њих је васпитање за медије као специјализована тема. Следи медијско образовање које се учи као део постојећег предмета. Одређени делови медијског образовања могу бити укључени у различите предмете као што су, на пример, језик, књижевност, историја, географија или сви предмети везани за медије. Ту је и васпитање за медије као бесплатна активност везана за курсеве и радионице у школи.

2.1. МЕДИЈСКО ДЕТИЊСТВО И САВРЕМЕНИ РОДИТЕЉ

Данас је детињство постало медиј, јер су деца врло рано изложена медијима, то је тако да почињу рано да их користе. Медијска култура се стално мења и развија, али васпитање и образовање деце се не мењају истим темпом. У породици са децом, одрасли не морају да буду стручњаци за све медијске феномене који су интересантни деци.

Када је реч о медијском образовању деце, то пре свега захтева присуство, интересовање за живот детета и спремност и способност да се говори о питањима везаним за медије. У протеклих двадесет година на интернет су посебно утицале промене у свету. Друштвени медији, е-пошта, видео игре, апликације за размену мобилних порука и комуникације, као и паметни телефони у великој мери су променили начин на који размењујемо поруке једни са другима, информишемо једни друге и чак се опходимо једни према другима у слободно време или на послу. Са интернетом, свет је смањιο вести, медијски садржаји, иновације и мобилне апликације готово одмах постају доступни широм света.

Зато је медијска писменост важна за децу која раније почињу да користе различите медије. Потенцијално штетан медијски садржај, медијске навике деце и одраслих, медијски жанрови, прописи и саморегулација (конвенције, национални закони и кодекси етике новинара и оглашивача) и нове технологије и сходно томе нови медијски начини изражавања предмет су проучавања медицинске писмености. Главни темељ елемената грађанске писмености су медији, који су важан канал информисања, комуникације између грађана и јавних органа, и који могу да утичу на формирање јавног мњења и ставова.

Међутим, утицај медија на дете зависи од понашања одраслих. Од кључног је значаја, дакле, активност или пасивност одраслих који регулишу изложеност деце медијима. Зато је дигитална писменост као доживотна компетенција изузетно важна за одрасле. Њихово знање и разумевање, њихов критички однос према медијима одређују поступке које ће пренети деци.

Радељак у чланку (Утицај медија на децу, 2016) сматра да ако родитељ прихвата одговорно родитељство и има дигиталну компетентност, онда зна да је он тај који помаже детету у медијској писмености. Ако родитељ проводи сате читајући интернет портале, уместо са књигом, у слободно време се дружи са даљинским управљачем, његов мобилни телефон је неизоставни дневни додатак; ако не уведе време без икаквих технологија у породицу, пробуди се и легне са куцањем порука и са лаптопом у крилу,

не бира пажљиво филмове и серије које се гледају, не можемо очекивати да деца спремно искључе телевизор чији програм карактеришу висока анимација, пренаглашени музички делови, визуелни и аудитивни специјални ефекти који су у функцији привлачења и задржавања дечије пажње.

Квалитетан телевизијски програм подстиче дечију радозналост, подучава, открива детету нове светове и идеје, богат је својим речником, мотивише га да пажљиво слуша. Телевизијске емисије су често веома корисне. Након гледања емисије, родитељ треба да разговара са дететом о ономе што је видео, о ликовима (било да су срећни или тужни, шта ће им се на крају десити), лажирају неке сцене, измишљају другачији крај.

Гледајући цртаће или документарце, комедије или неку другу врсту филма, дете има прилику да стекне знање о другим културама, идентификује се са телевизијским ликовима, саосећа са њима, обогати речник и стекне основе пасивног познавања страних језика. Видео игре такође могу имати позитиван ефекат на развој дечије логике и моторичких способности, када је то потребно, на пример, за решавање проблематичног задатка. Утицај медија је такође веома важан у социјализацији јер су деца, према садржају, чланови друштвене групе која међусобно комуницира о ономе што су гледала, игра ликове, епизоде, глуми и поистовећује се са ликовима из садржаја који прате.

Дете које није изложено садржају којем су друга деца изложена не може да комуницира у дечијој групи, што може довести до осећања одбијања и друштвеног одбацивања. Родитељ такође мора да препозна утицаје медија и да делује на такав начин да усклади квалитет медијског садржаја са друштвеним тренутком у којем се дете налази.

2.2.УТИЦАЈ МЕДИЈА НА ВАСПИТАЊЕ И ГОВОР КОД ДЕЦЕ ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

„Схватити говор, његов значај и својства, значи преобразити га у култивисани говор. У процесу култивисања говора пресудан је час када схватимо: гле, па ја говорим, ја могу говорити, добро је да сам способан говорити, срећан сам што могу говорити – ја говорим лепо.“ (Миленковић, 2012. 32)

Дете у предшколском узрасту постаје свесно да је говор производ гласова и гласовних комбинација, да говор преноси информације и да служи за комуникацију, да ће изразити део своје потребе, жеље, мисли и осећања, да ће учити о свету и људима. (Врсаљко, Палека, 2018. 154).

Говор медија, телевизије, интернета и компјутерских игара може, али и не мора да развије све наведене функције говора. Квалитетни цртаћи, телевизијске емисије, видео игре и компјутерске игре могу да пренесу знање и позитивно утичу на развој компетенције дечије комуникације приликом обезбеђивања доброг говорног узора.

Постоје позитивни утицаји телевизије у социјализацији, што подстиче говор и комуникацију. Деца често играју ликове из омиљених телевизијских серија. Телевизија на тај начин може обогатити игру и стимулирати дечију машту. Говор усмерен на децу који се користи у дечијим емисијама има позитиван ефекат на дечији говор и развој језика јер је разумљив и стимулатисан за комуникацију. Квалитетан садржај који се види на телевизији може постати основа за нове (чак и језичко-комуникационе) игре са пријатељима. Културни утицај се такође не може посматрати одвојено од лингвистичког. Деца која гледају мултикултуралне емисије склонија су да се играју са децом – припадницима различитих култура, што побољшава разумевање и прихватање других и повећава толеранцију.

Програми на дијалектима и страним језицима такође могу да обогате развој дечијег језика и говора. Када чују различите речи или другачији изговор за исти објекат, феномен или догађај, деца постају свесна комуникационе функције језика.

Нажалост, телевизија може имати негативан ефекат и на развој дечијег језика и говора, ако га дете предуго гледа без присуства одраслих, нарочито ако су то емисије које нису намењене разумевању деце може се очекивати да ће његове језичке вештине бити ниже, унапред читалачке вештине ће бити слабије, реченице превише једноставне, а дете ће бити лишено дружења са вршњацима и родитељима. Мала деца не разликују стварност приказану на телевизији од стварности. Када виде насиље у цртаћима или серијама, често га имитирају. Сцене насиља памте се лакше од целе приче. Имитирајући такве сцене, оне могу постати непопуларне међу децом (вршњаци почињу да их избегавају).

Што се тиче медијског васпитања данас смо сведоци низа промена у области васпитања и образовања, а савремени садржаји захтевају модернизацију образовања у свим облицима рада са децом, како у савременом тако и у техничком погледу. Под информационам средствима се подразумева широк избор уређаја, средстава и прибора уза преношење информација. Сва савремена средства служе за преношење „културног наслеђа“ које има великог утицаја на развој деце као и усвајање одређених норми и ставова који су важни за свестрани развој личности. Стога ти садржаји морају бити

прилагођени узрасту деце и њиховим развојним потребама. Данас су деца изложена честим стресним ситуацијама па им треба омогућити да гледају или слушају емисије које подстичу развој позитивних емоција (љубави, другарства, пријатељства), а не гледање и слушање емисија које подстичу на агресивно понашање и развој негативних емоција (мржње и непријатељства) што у старијем узрасту доводи до формирања низа негативних, асоцијалних ставова код личности, као и што су верска, расна, национална нетрпељивост, агресивност и других облика малолетничке деликвенције. (Миленковић, 2007. 10-11)

Деца предшколског узраста често нису свесна последица имитирања садржаја који се види у медијима, због чега је медијска писменост неопходна од првог сусрета деце са медијима. Верује се да тек у узрасту од 5 до 8 година деца почињу да праве разлику између стварности и фикције и онда коначно постају свесна да садржај који виде на телевизији није стваран и да ликови из цртаних филмова у стварности заправо не постоје. До тада, многа деца мисле да сви ликови које гледају на телевизијском екрану живе у њему и да се заиста догодило све што виде на екрану. (Цибоци, 2015)

3.ЗАСТУПЉЕНОСТ МЕДИЈА У ЖИВОТУ САВРЕМЕНОГ ДЕТЕТА

У 21. веку било непромишљено забранити деци приступ медијима. Деца се брзо и лако користе даљинским управљачем, мобилним телефоном, таблетом, компјутером. Захваљујући тим медијима, усвајају нова знања, улазе у свет игре и разоноде. С друге стране, медији могу да доминирају дететовим животом до те мере, да почну спречавати друштвену интеракцију са вршњацима и одраслима. Квалитетан телевизијски програм подстиче дечију радозналост, поучава, открива детету нове светове и идеје, богати њихов речник, мотивише га на пажљиво слушање. Телевизијске емисије су често веома корисне. Гледањем цртаних или документарних филмова дете има прилику да усваја знања о другим културама, да се поистовети са телевизијским ликовима, саосећа са њима, богати речник и стиче темељно знање страних језика. Видео-игре такође могу позитивно деловати на развој дечије логике и моторике, кад се тражи нпр. решавање проблемског задатка.

Телевизија, као масовни медиј, у сваком породичном дому уз родитеље и породицу у целини, утиче на дететово понашање. Нека су истраживања показала да просечно дете недељно проведе 1.680 минута испред телевизије, док са родитељима проводи тек 38,5 минута у смисленом разговору. (Ђерић, Студен, 2006; Kellner, 2004; Lemish, 2008) Осим тога, дете млађе од шест година у просеку проведе три сата дневно гледајући телевизију, две сата у игри напољу, а три пута мање проведе читајући. (Кошир, Зграбљић и Ранлф, 1999) Једно истраживање је показало да су деца, која су само 15 минута дневно гледала развојно прикладне емисије, имала видљиво боље језичке вештине од деце која су дуже времена дневно гледала цртане филмове. (Kellner, 2004) Дакле, дуже гледање телевизије, заједно са гледањем развојно непримерених програма може резултирати лошијом језичком ситуацијом од оптималне.

3.1 . КОРИШЋЕЊЕ ЕКРАНА У ЕДУКАТИВНЕ СВРХЕ

Иако бројни аргументи и закључци радова на тему утицаја екрана на дечије когнитивне способности указују на чињеницу да екрани у било ком облику не утичу позитивно на васпитно-интелектуално формирање деце, ванредне ситуације као што је ситуација изазвана епидемијом коронавируса доносе сведочења о томе како екрани такође имају велике предности у посредовању знања. У ситуацији када је фронтални пренос знања немогућ, а као што се често дешава у ванредним државама као што су рат или болест, или у редовним ситуацијама у регионима где је због географских и демографских фактора немогуће постићи физичко присуство на предавањима (као што су острва, планине или друга ретко насељена подручја), екрани су се показали као најбољи начин да се знање пренесе уживо.

4.ДИГИТАЛНО ДОБА

Живимо у XXI веку и свет у коме живимо постао је дигиталан. „Дигитална технологија променила је и убрзано мења свет.“ (Кузмановић и остали, 2019. 11)

Број корисника интернета, укључујући и децу, повећава се из дана у дан. Већина данашње деце дигиталну технологију прихватају са великим интересовањем и врло брзо. Дигитална технологија добија све значајнију улогу у животу деце, али и одраслих. Уз помоћ дигиталне технологије они се играју, друже са вршњацима, комуницирају, уче, проводе слободно време.

Дигитално доба намеће бројне изазове, али и позива на одговорност, не само родитеље/старатеље, васпитаче, образовне стручњаке, психологе, педагоге, педијатре – који су најдиректније укључени у подизање деце, већ и представнике ИТ индустрије (посебно оне који производе садржаје намењене деци), интернет провајдере, приватни сектор, државне органе, креаторе политика... Живот у дигиталном добу изискује поседовање низа сложених вештина (нпр. решавање проблема, критичко мишљење, креативност, тимски рад, итд.) укључујући и вештине дигиталне писмености и дигитална компетенција. Дигитална писменост подразумева много више од поседовања техничких знања и вештина. Дигитална технологија пружа деци бројне могућности које могу да само уколико поседују одговарајуће дигиталне вештине. Дигитална технологија представља моћно оруђе за учење и стицање бројних вештина у дечјем узрасту, али под условом да се користи на начин примерен развојним карактеристикама деце, уз активно учешће и подршку одраслих и вршњака. Предшколски период представља период најинтензивнијег учења. У раним узрастима деца уче кроз све што виде, чују, осете, пробају. Учење и развој узајамно су повезани.

5.ДИГИТАЛНИ МЕДИЈИ

Медиј је средство комуникације или преноса вести. То је посредник у преносу поруке, односно средство његове конверзије и путање преко канала од пошиљаоца до пријемника. Развој медија обележава крај 20. и 21. века. (Јурчић, 2017) Онда долази појава дигиталних медија. То су интерактивни медији којима се приступа путем интернета или свој медијски садржај нуде на неком дигиталном уређају. Обележавају их и хипермедијалност и хипертекстуалност. Називају се и новим медијима, јер од осамдесетих година 20. века свет медија и комуникација преузима нове функције и повезане су са концептима постмодернизма, глобализације и постиндустријализације. (Lister и сар, 2003) Аутори наводе и све ново везано за нове медије. Ово су нова искуства времену, простору, месту и могућностима, мењајући слику света, преиспитујући концепте идентитета и друге дубоке друштвене, културне и економске промене. Комуникација уз посредовање рачунара, виртуелне реалности се креирају, а медијски садржај се интерактивно шири и троши у форматима хипертекста. „Нови медији данас означавају различите облике садржаја, начине његове организације, преноса и приказа, а одликује их интерактивност нелинеарни/несеквенцијални приступ садржају докумената, дигитализацији и мултимедијалном начину презентације.“ (Бољковац, 2019. 6, према Прелог, 2011) Међу врстама медија долази до процеса ремедијације, односно стварање нових медија на трагу традиционалних и промена традиционалних под утицајем нових. (Габелица, 2019) Тако су традиционални медији као што су телевизија, радио, фотографија и филм такође трансформишу и преносе на дигиталне платформе. (Husejnfendić, 2011) предвидео је асимилацију традиционалним медијима са интернетом. „Постојећи традиционални медији функционисаће попут организма или аутономног система унутар већег медијског система и, док ће се нека њихова обележја укинути, многе друге карактеристике ће бити унапређене у њихову корист: повећање квалитета и стога ће бити већи број корисника, пропусност и више повратних информација, итд.“ (Husejnfendić, 2011. 62) Традиционални медији данас и даље постоје у својим изворним облицима, но сви имају и своју дигиталну верзију. Конвергиране традиционалне медије карактерише мулти платформизам, вишеструко обликовање и нелинеарно емитовање. (Зграбљић Ротар, 2011).

Јурчић (2017) представља функције медија према а Jean-Claudeu Bertrandu, аутору дела Деонтологија медија из 1997:

-
- „Посматрање средине, кроз прибављање, анализу, филтрирање и пласман информација од значаја за грађане;
 - Обезбеђивање друштвене комуникације стварањем услова за јавну дебату и повезивање појединца у јавноме дискурсу;
 - Представљање слике света, посебно далеких појава које наша чула не сагледавају;
 - Пренос културе (традиције, вредности, наслеђа);
 - Допринос срећи и забави (корисници медија углавном очекују да буду забављени и охрабрени од стране медија и подстакну стваралаштво);
 - Продаја (медији повећавају продају и додатно потичу развој потрошачког друштва; они су главно средство оглашавања и имају кључну позицију у ланцу продаје) (Јурчић, 2017, 130).

Другим речима, медији имају информативну, комуникациону, едукативну, забавну и комерцијалну функцију. Мандарић (2012. 132) наводи да су нови медији релевантни фактори социјализације. Имају снажан утицај на друштвено понашање, неизоставно средство информисања и они играју важну улогу у обликовању имица света и живота, то јест обликовања начина живота и идентитета. „Детињство је период најинтензивније социјализације, а најважније фактори социјализације су породица, вршњаци, школа и друштвена заједница, чији су део и масовни медији.“ (Агенција за електронске медије, 2016. 6)

6. УТИЦАЈ ДИГИТАЛНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И МЕДИЈА НА РАЗВОЈ ГОВОРНИХ СПОСОБНОСТИ И КОМУНИКАЦИОНИХ КОМПЕТЕНЦИЈА ДЕЦЕ РАНОГ И ПРЕДШКОЛСКОГ УЗРАСТА

Да би се боље разумео утицај дигиталне технологије и медија на говорне способности и комуникационе компетенције, неопходно је пре свега разумети значење ових појмова и бити упознат са њиховом везом са технологијом и медијима у новије време. Увид у савремене ставове, догађаје и нова питања даје нам спроведена истраживања. Стога се у наставку овог рада фокусирамо управо на савремено значење говора, језичке и комуникационе вештине деце раног и предшколског узраста и на недавна истраживања која истражују питање технологије и медија у језику, говору и развоју комуникације деце из различитих перспектива и са различитим приступима.

Технологија у образовању пружа основицу за разноврсне облике комуникације. Савремена комуникацијска технологија у образовању треба да подржи следеће облике интеракције:

- Вербално и невербално презентовање садржаја и комуникацију између појединаца и група
- Вербалну и невербалну социјалну подршку и повратне информације појединаца у групи
- Комуникацију, сарадњу и функционисање тзв. Социјалне мреже унутар групе полазника. (Миленковић, 2012. 103)

Дигитални медији су данас постали саставни део рада васпитача, јер их креативно користе у образовне сврхе дајући им нову намену, а уједно њима подстичу и интеракцију деце међусобно па самим тим, дигитални медији данас постају незаобилазан део процеса предшколског образовања и васпитања, и саме комуникације. Према Миленковић (2012) нови медији, медији који користе компјутерске технологије у процесу продукције, дистрибуције и презентације медијских садржаја мењају и унапређују сам процес предшколског васпитања и образовања. Њихова употреба подразумева интеграцију или коришћење различитих медија и специфичне структуре хипертекста у којој не постоји јединствен редослед читања, него га читалац динамички одређује, односно током читања бира пут и редослед (Ensslin, 2007, према Миленковић, 2012).

Многи аутори истичу да је управо мултимедијалност једна од значајнијих особина нових медија која је посебно пожељна у процесу образовања на предшколском узрасту, јер они представљају средства која у себи интегришу текстове, звук, слику, филмове и анимацију у целовит систем, па се сматра да њиховом употребом могу да се превазиђу традиционална средства. Наравно, овакав приступ употреби средстава није могућ без адекватних знања васпитача, јер није довољно дати деци да се забављају дигиталним средствима, већ треба умети искористити њихову дидактичку сврху како би се у раду повезали циљеви и задаци који подстичу развој свих потенцијала деце.

6.1. ДИГИТАЛНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ ВАСПИТАЧА

Професионалне компетенције васпитача обухватају скуп знања, вештина, ставова и способности неопходних за успешно обављање њихове улоге у васпитно - образовном процесу. У данашњем дигиталном добу, дигиталне компетенције су постале кључне компоненте професионалних компетенција васпитача. Дигиталне компетенције васпитача односе се на способност разумевања, коришћења и примене дигиталних технологија у васпитно-образовном раду. Оне подразумевају познавање основних рачунарских вештина, употребу софтвера и апликација, разумевање дигиталних медија и њихову примену у педагошком контексту. Значај дигиталних компетенција за васпитаче је вишеструк.

Прво, дигиталне технологије пружају нове могућности за унапређење васпитно-образовног процеса и повећање интерактивности. Кроз коришћење дигиталних алата, васпитачи могу обогатити садржаје, прилагодити их индивидуалним потребама деце и подстицати њихову креативност и истраживачки дух. Дигиталне технологије могу бити корисне у подршци различитим стиловима учења, као и за инклузивно образовање, пружајући додатне ресурсе и прилагођене методе за децу са посебним потребама. (Кузмановић и сар., 2019)

Друго, дигиталне компетенције омогућавају васпитачима да се прилагоде савременом окружењу и променама у друштву. У данашњем дигиталном добу, деца су све више изложена технологији и дигиталним садржајима. Васпитачи морају бити оспособљени да разумеју и контекстуализују те садржаје, како би деца развијала дигиталну писменост, критичко размишљање и безбедност на интернету. Дигиталне компетенције омогућавају васпитачима да буду освешћени о дигиталним изазовима и да

пруже деци подршку и смернице у адекватној употреби дигиталних технологија. (Кузмановић и сар, 2019)

Треће, дигиталне компетенције васпитача отварају нове могућности за професионални развој и сарадњу. Кроз употребу дигиталних платформи, васпитачи могу приступити различитим едукативним ресурсима, онлајн обукама и професионалној заједници. Ово омогућава континуирано усавршавање, размену искустава и идеја са колегама и стручњацима из области васпитања и образовања (Кузмановић и сар, 2019).

Дигиталне компетенције су постале неопходан део професионалних компетенција васпитача у савременом васпитно-образовном систему. Оне им омогућавају да буду ефикаснији у свом раду, прилагоде се потребама деце и променама у друштву, те остваре квалитетније васпитно-образовне резултате. Стицање и развој дигиталних компетенција треба да буде део континуираног професионалног развоја васпитача, како би се осигурала адекватна припрема за изазове и могућности које дигитално доба доноси.

Правилник о стандардима компетенција за професију васпитача (Сл. Гласник РС – Просветни гласник, бр. 16/2018) наглашава важност познавања и примене дигиталних технологија од стране васпитача. Од њих се очекује да интегришу нове технологије у непосредни рад са децом, искористе њихове предности, контролишу недостатке и опасности, те усмере децу и родитеље ка адекватној употреби дигиталних технологија. Такође се истиче да васпитачи треба да користе дигиталне технологије у планирању активности, вредновању и документовању, као и у комуникацији са породицом, колегама, сарадницима, локалном заједницом и другим заинтересованим странама. Очекује се да васпитачи поседују културу употребе дигиталних технологија у сврху развијања програма.

6.2. УЧЕЊЕ ПОСРЕДСТВОМ ДИГИТАЛНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ

Дигитална технологија представља моћно оруђе за учење и стицање бројних вештина у дечјем узрасту, али под условом да се користи на начин примерен развојним карактеристикама деце, уз активно учешће и подршку одраслих и вршњака (U.S. Department of Education, Office of Educational Technology, 2016).

Под учењем подразумевамо шире значење појма, које се односи не само на учење у школском контексту, већ у широком распону животних ситуација. Када се дигитална технологија користи за учење у раним узрастима, требало би имати у виду ниво развоја, актуелне потребе и интересовања детета, његово здравље и општу добробит.

Дигитална оруђа требало би користити онда када могу да унапреде учење, али и да га чине занимљивијим, смисленијим, узбудљивијим и лепшим. Технологију никада не би требало користити ради ње саме! Дигиталну технологију требало би интегрисати у постојећи наставни план и програм, било да је реч о предшколском или школском узрасту, и користити је тако да се не искључује употреба других корисних дидактичких средстава и материјала за учење. Употреба дигиталне технологије у образовању има смисла само онда када доприноси остваривању исхода и циљева учења. (Кузмановић и сар, 2019. 24).

Током васпитно-образовног рада посебна пажња посвећује се интеракцији са децом кроз коју одрасли уче и планирају наредне кораке ослушкујући потребе деце и анализирају и процењују ваљаност и оствареност процеса и циљева учења. (Анђелковић, 2008)

Развојно примерена употреба дигиталне технологије омогућава деци да уче посредством технологије, али и да уче о технологији, начинима њеног безбедног и паметног коришћења. Пре него што се детаљније осврнемо на развојно примерено коришћење образовне технологије у дечјем узрасту и на начине на које одрасли могу да посредују у процесу учења, упознаћемо се, укратко, са карактеристикама учења у дечјем узрасту.

6.3. ДИГИТАЛНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ У РЕАЛНОМ ПРОГРАМУ У ВРТИЋУ

Аутори Степић и Савичевић (2022) разматрају улогу ИКТ-а (информационих и комуникационих технологија) у реалном програму вртића. Они се позивају на истраживање из 2009. године у којем су Кар, Ли и Џоунс (Carr, Lee, & Jones, 2009) развили четири праксе које обухватају учешће дигиталних технологија у програму вртића:

1) Посматрање и слушање ИКТ праксе – односи се на посматрање одраслих и друге деце која користе дигиталне технологије у различите сврхе, то значи да дигиталне технологије треба да „живе“ у пракси вртића и да се деца на основу посматрања и слушања других (одраслих и/или деце) подстичу на њихову смислену употребу.

2) Играње са ИКТ алатима (нпр. деца се играју као корисници рачунара, користећи тастатуру да „пишу“ текст, деца се играју са новим дигиталним алатом, испробавајући га и тако истовремено, уче како да користе нови алат за тренутно истраживање или нека наредна истраживања;

3) Коришћење ИКТ са одређеним циљем (нпр. слање порука породици и другима изван вртића ради комуникације, јачања узајамних и одговорних односа и тражења информација од стручњака; фотографисање у функцији документовања учења у програму; коришћење интернета за истраживање и за неговање радозналости; снимање ситуација, тако да деца могу поново да виде процес и да га поделе и дискутују са породицом и широм заједницом; коришћење дигиталног микроскопа за ближе истраживање света; коришћење дигиталних алата за сарадњу и дискусију; помагање транзиције и осећаја припадности бележењем искустава и тренутака када деца граде односе; обезбеђивање дневних визуелних записа за породице који ће се користити као катализатори комуникације и односа; коришћење дигиталних алата или веб-камере за подршку адаптацији деце)

4) Критичко преиспитивање или редизајнирање – коришћење дигиталних технологија за представљање, комуникацију и стварање, то подразумева избор дигиталног алата за истраживање (или избор да се не користи дигитални алат и предложи алтернатива), што значи да васпитач моделује алтернативне начине представљања идеја, користећи дигиталне технологије када је смислено да се интегришу у оно чиме се деца и васпитач баве, у оно чега се играју и шта истражују. Примена дигиталних технологија у реалном програму подразумева креирање квалитетнијих прилика за игру и учење кроз смислену

употребу дигиталних технологија, што ће деци омогућити да унапреде своје односе и прошире своје видике кроз истраживање у дигиталном окружењу.

7. УЛОГА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА У ОСНОВАМА ПРОГРАМА ПРЕДШКОЛСКОГ ВАСПИТАЊА И ОБРАЗОВАЊА „ГОДИНЕ УЗЛЕТА“

Према Основама програма „Године узлета“, дигиталне технологије имају важну улогу у подржавању учења и развоја деце предшколског узраста. Дигиталне технологије интегришу се у игру, животно-практичне активности и планирано учење како би деца стекла искуства и развила различите вештине и способности. (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017. 104) Деца одрастају окружена дигиталним технологијама и већ пре доласка у вртић почињу да их користе. Ове технологије им омогућавају да истражују, уче о себи и свету, и граде разумевање користећи дигиталне ресурсе. Са друге стране, технологије такође обликују њихов приступ у сагледавању света. Стога, интеграција дигиталних технологија у програм вртића постаје неопходна како би се деца, између осталог, оспособила да правилно користе ове технологије. Истиче се да употреба дигиталних технологија мора бити добро испланирана, ограничена и контролисана.

Дигиталне технологије су „добре слуге, али лоши господари“, што значи да васпитачи морају пажљиво одабрати како, када и колико ће користити ове технологије у вртићком програму. (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017. 104) Циљ је да се искористе потенцијали дигиталних технологија на сврсисходан начин, подржи учење, омогући функционалност у виртуалној стварности, подстакне саморегулација у учењу, развијају рачунарска писменост, пружи приступ информацијама, забави и решавању проблема, подстакне другачија врста комуникације и социјалних односа међу децом и одраслима, као и омогући документовање процеса учења. (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017. 105)

У суштини, дигиталне технологије имају потенцијал да унапреде вртички програм кроз подршку учењу, развој различитих вештина, комуникацију и документовање.

Међутим, њихова примена мора бити пажљиво вођена и контролисана како би се обезбедила безбедност и правилно коришћење од стране деце.

Кључни принципи употребе дигиталних технологија у вртићу су да њихова употреба произлази из педагошке концепције програма и програмских потреба. Деца треба да користе дигиталне технологије на начин који је повезан са специфичним циљевима учења и фокусиран на подршку развоју критичког мишљења, решавању

проблема и учењу како да уче. Технологије се користе као средство за приступање информацијама, забаву са вршњацима и решавање проблема. Такође, коришћење информационо-комуникационих технологија није изоловано и посебно подручје рада у програму, већ се интегрише у различите активности. (Павловић Бренеселовић, 2021)

Успешно интегрисање дигиталних ресурса значи да се они користе на одговарајући, флексибилан и разноврстан начин унутар целокупне образовне средине. Коришћење дигиталних ресурса је социјална активност, а они треба да подрже дететово само директно искуство учења, омогућавајући истраживање сопствених интересовања и начина учења.

Важно је да дигитални ресурси пружају отворена искуства за нова учења, омогућавајући продубљивање, вишеслојна значења и истраживање комплексности, уместо да нуде фиксирани и ограничене изворе знања. Такође, дигиталне технологије не могу заменити стварну дечју игру, искуства и непосредну људску интеракцију. Они треба да буду додатак и подршка у процесу учења, доприносећи богатству искустава и развоју различитих вештина код деце. (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017. 105)

Павловић Бренеселовић (2021. 40) наводи да у програму "Године узлета" који се заснива на социокултурном приступу разумевању детета, учење се посматра као коконструкција знања кроз заједничко учешће. Учење се сагледава као процес који укључује све чула и цело тело детета, а подстиче се кроз богатство непосредног искуства, пружање прилика за различите начине изражавања са различитим средствима и материјалима, као и кроз заједничко учешће и допринос заједници којој дете припада, као што су вршњачка група, вртићка заједница и локална заједница.

Према овом концептуалном полазишту, дигиталне технологије се не користе као дидактичко средство подучавања нити као замена за васпитача. Уместо тога, оне се смислено интегришу у оно чиме се деца и васпитач баве, као део њихове игре и истраживања. Дигиталне технологије се користе као оруђа која помажу деци да приступе информацијама, решавају проблеме, изразе своје доживљаје и сазнања на креативне начине, документују своје активности и комуницирају. Коришћење дигиталних технологија се такође посматра као социјална активност која подразумева заједничко учешће и размену између деце и васпитача. (Павловић Бренеселовић, 2021)

Када су у питању дигитални ресурси и алати, они треба да пруже искуства која су отворена за нова учења и истраживања, подстичу продубљивање знања, вишеслојна

значења и испољавање креативности. Циљ није да дигиталне технологије пруже фиксирани и ограничене изворе знања и репродукцију већ да подрже истраживање комплексности и креативност. Простор у вртићу се не прилагођава искључиво дигиталним технологијама стварањем посебног простора за њих. Уместо тога, дигиталне технологије се флексибилно и смислено распоређују и користе унутар целокупног простора или у одређеним деловима простора.

На основу закључака више аутора (Павловић Бренеселовић, 2021; Крњаја 2021; Степић и Савичевић, 2022), може се издвојити неколико аспеката улоге дигиталних технологија у предшколском програму:

1. Откривање и истраживање: Дигиталне технологије пружају могућност деци да открију и истраже различите садржаје на интерактиван начин. Путем одговарајућих дигиталних алата и апликација, деца могу истраживати различите теме, упознати се са природним наукама, уметношћу, математиком и другим областима на забаван и ангажован начин.
2. Креативност и изражавање: Дигиталне технологије омогућавају деци да изразе своју креативност и развијају своје уметничке вештине. Могу користити дигиталне алате за цртање, сликање, креирање музике и анимација. Такође, могу стварати приче, представљати идеје и изражавати своје мисли путем дигиталних медија.
3. Когнитивни развој: Употреба дигиталних технологија може подстицати развој когниције код деце. Кроз интерактивне игре и задатке, деца могу развијати способности као што су логичко размишљање, решавање проблема, меморија и концентрација.
4. Комуникација и сарадња: Дигиталне технологије омогућавају деци да комуницирају и сарађују с другима. Путем дигиталних платформи, деца могу комуницирати са својим вршњацима, наставницима и родитељима, размењивати идеје, радити заједно на пројектима и учити о различитим културама и перспективама.
5. Подршка индивидуалним потребама: Дигиталне технологије могу пружити персонализовано учење и подршку индивидуалним потребама деце. Путем адаптивних програма и алата, деца могу имати прилагођено искуство учења које одговара њиховом нивоу и стилу учења.

Степић и Савичевић (2022) виде потенцијалну улогу дигиталних технологија у свим облицима делања (игра, животне и планиране ситуације учења) у функцији изградње односа, развоја симболичког изражавања, истраживања и заједничке конструкције знања и идентитета. Васпитач, у планираним ситуацијама учења,

обезбеђује различите изворе учења и подршке за децу: од штампаних до дигиталних извора; омогућава разнообразно изражавање за изношење идеја и предлога; подстиче развој различитих видова ране писмености; подстиче креативне начине изражавања; омогућава избор кроз различите средства и материјале и начине изражавања; омогућава смислену употребу дигиталних технологија као алате за истраживање тема/пројеката; помаже деци да разнообразно документују своје учење.

Потенцијал употребе дигиталних технологија за повезивање са родитељима и заједницом видљив је кроз: укључивање родитеља у појединачне активности; активно укључивање родитеља на различите начине и време, што се документује; обезбеђивање информација о предшколској установи и програму у локалној заједници; повезивање са другим образовним програмима и организацијама за децу и сарадњу са породицом; омогућавање повезивања породице са другим услугама и програмима у заједници. (Степић и Савичевић, 2022. 463)

Овај концептуални оквир се примењује у свим аспектима професионалне улоге васпитача: раду са децом, развијању програма, професионалном развоју и јавном деловању. Компетенције васпитача, дефинисане прописима, укључују знање и вештине у коришћењу дигиталних технологија у разним аспектима њиховог рада. Укратко, ова концептуална анализа наглашава да су дигиталне технологије интегрални део васпитно-образовног процеса, омогућавају јачање односа и креативност деце, али и изискују пажљиву употребу како би се остварили најбољи резултати.

Важно је нагласити да су дигиталне технологије средство које се користи уз пажљиво планирање. Улога васпитача је да правилно интегришу дигиталне технологије у васпитно-образовни процес, пруже смернице и подршку деци како би се осигурало њихово сигурно и ефективно коришћење. (Павловић Бренеселовић и Крњаја, 2017) Аутори Степић и Савичевић (2022) разматрају улогу ИКТ-а (информационих и комуникационих технологија) у реалном програму вртића. Они се позивају на истраживање из 2009. године у којем су Кар, Ли и Џоунс (Carr, Lee, & Jones, 2009) развили четири праксе које обухватају учешће дигиталних технологија у програму вртића:

- Посматрање и слушање ИКТ праксе: Ова пракса се односи на посматрање како одрасли и друга деца користе дигиталне технологије у различите сврхе. То подразумева да дигиталне технологије треба да буду интегрисане у свакодневни живот вртића и да се деца инспиришу на смислену употребу путем посматрања и слушања других.

- Играње са ИКТ алатима: Деца се уче како да користе рачунарске алатке, на пример, да пишу текст помоћу тастатуре. Играње са новим дигиталним алатима им омогућава да истражују и уче како да користе нове алатке за истраживање.

- Коришћење ИКТ са одређеним циљем: Ово укључује коришћење дигиталних технологија са конкретним циљем, као што су слање порука породици и другима изван вртића, фотографисање за документовање учења, коришћење интернета за истраживање и потицање радозналости, снимање ситуација за каснију анализу и дискусију са породицом и заједницом.

- Критичко преиспитивање и редизајнирање: Овај аспект се односи на коришћење дигиталних технологија за стварање и комуникацију. То може укључивати избор дигиталних алатки за истраживање и презентовање идеја, али и избор да се не користе дигитални алати, али да се предложи алтернатива.

Овај приступ употреби ИКТ-а у реалном програму вртића има за циљ да обогати дечје искуство, да подстиче односе и учење и омогућити деци да развијају своје способности и вештине кроз коришћење дигиталних технологија. (Степић и Савичевић, 2022. 464-465)

8.МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

8.1. ПРЕДМЕТ И ПРОБЛЕМ ИСТРАЖИВАЊА

Предмет истраживања је говор деце у свакодневним активностима, а проблем истраживања је на који начин и колико су садржаји из медија заступљени у говору деце предшколског узраста.

8.2. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА

Циљ истраживања је утврдити како медији утичу на децу, које медије користе деца предшколског узраста, колико времена проводе користећи ове медије и у које сврхе, колико телевизија, интернет и друге активности утичу на развој дечијег говора. Такође утврдити да ли су родитељи свесни утицаја медија на њихову децу.

8.3. ЗАДАЦИ ИСТРАЖИВАЊА

Задаци које је потребно спровести, у правцу остварења овог циља, јесу утврђивање релевантних података на основу којих се спроводи анализа унутрашњег и спољашњег окружења. Оно што је претходило реализацији наведених задатака јесу ове истраживачке активности:

- А. Састављање упитника;
- Б. Спровођење анкете;
- В. Анализа прикупљених података.
- Г. Обрада статистичких података;
- Д. Приказ резултата истраживања (табеларни и графички приказ).

Утврдити који су то говорни садржаји из медија присутни у дечјем говору и утврдити да ли одређени говорни садржаји подстичу говорну интеракцију развоја говора или осиромашују говор.

8.4. ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА

Следеће хипотезе ће или добити потврду овим истраживачким радом или ће бити одбијене:

- ✓ Деца проводе превише слободног времена гледајући ТВ, играјући игрице, гледајући забаву на интернету.
- ✓ Најпопуларнији медији су телевизија и интернет.

✓ Родитељи углавном разговарају са својом децом о садржају који им се нуди путем медија.

✓ У већини ситуација родитељи прибегавају електронским уређајима (мобилни телефон, таблет) како би задржали пажњу детета, што би им омогућило несметано обављање дужности.

8.5.МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА

У прикупљању података коришћене су не-стандардизоване технике истраживања - анкетирање, стандардизована техника–скалирање, као и анализа садржаја. Током истраживања коришћен је писани инструмент – упитник. За њихову обраду и тумачење добијених резултата истраживања коришћен је статистички метод.

Истраживање је обухватило запослене у вртићу Златокоса из Борова, као и родитеље деце која су корисници истог.

8.6.УЗОРАК ПРОМЕЊИВЕ И НАЧИН МЕРЕЊА

За истраживање коришћен је посебно конструисани истраживачки инструмент – анкетни упитник, који се састоји од питања отвореног и затвореног типа, те Ликертове скале, односно нумеричке скале процене и контролне скале.

Процена ставова и мишљења запослених у вртићу Златокоса из Борова направљена је путем упитника 3-1(прилог 1.), који се састојао од 13 питања. Питања су осмишљена на тај начин да се дође до што релевантнијих података и резултата, наиме испитаници су изнели своје ставове и мишљења. Питања су отворена и затворена, где су испитаници изнели своје ставове кроз контролну скалу, а уз помоћ Ликертове скале направљена је табела у којој су испитаници изражавали своје ставове само једним одговором (1-теже; 2-лакше).

Ставови и мишљења родитеља деце која су корисници вртића оцењивани су коришћењем упитника за истраживање К-1(прилог 2.), који се састојао од 14 питања. На крају упитника испитаници су били у прилици да дају своје предлоге, критике, сугестије које би допринеле утицају медија на развој говора код деце предшколског узраста. Питања су осмишљена тако да се дође до што релевантнијих података и резултата, као елемената интерног и спољног окружења значајног за рад и развој вртића.

8.7.СТАТИЧНА ОБРАДА ПОДАТАКА

Подаци прикупљени у емпиријском делу истраживања су распоређени и унети у базу података која је формирана у статистичком програму апликације СПСС, а затим подвргнути одговарајућим описним и упоредним процедурама. За сваку статистичку серију (ајтем) расподеле се одређују фреквенције (апсолутне и релативне).

8.8. УЗОРАК ИСПИТАНИКА

Узорак испитаника дефинисан је темом и циљем истраживања. Састоји се од укупно 90 испитаника, који су били подељени у два субузорка.

Први субузорак се састојао од запослених у вртићу Златокоса укупно 20 испитаника, као детерминанту оцењивања унутрашње средине.

Други субузорак, као детерминанту процене спољног окружења, чинили су корисници укупно њих 70.

9. РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

9.1. КАРАКТЕРИСТИКЕ СУБУЗОРКА (ЗАПОСЛЕНИЦИ)

Упитник за истраживање 3-1 састојао се од 13 питања, од којих су прва четири питања (пол, старост, вишегодишње искуство у образовној установи и ниво образовања) везана за лични део, док је главни део упитника везан за проблем истраживања и састоји се од 9 питања.

У спроведеном истраживању учествовало је 20 запослених у вртићу Златокоса из Борова, од којих су 18 запослених женског пола од 24 до 61 године, и 2 мушкарца од 60 и 64 године старости.

Што се тиче вишегодишњег искуства у образовној установи, он се креће од 2 године до 40 година искуства.

Ниво образовања за већину запослених је всс (високо образовање) 14 запослених, а 6 запослених има високо образовање (високо образовање).

СТАТУС	ПОЛ		СВЕ У
	Ж	М	СВЕМУ
Запослених	18	2	20

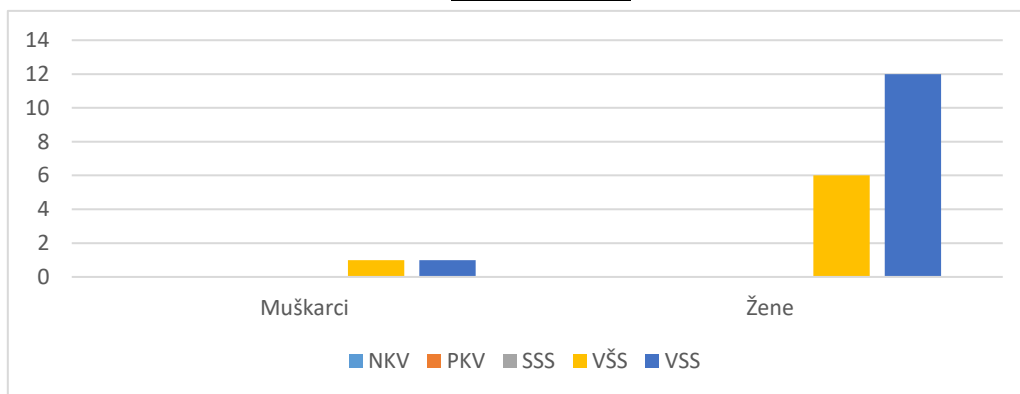
Табела 1 Карактеристике узорка испитаника

(Извор : Аутор)

Степен образовања	НКВ	ПКВ	ФАQ	Универзитет	ВСС
Људи	0	0	0	1	1
Жене	0	0	0	6	12
УКУПНИ ОДГОВОРИ:	0	0	0	7	13

Табела 2 Ниво образовања испитаника

(Извор : Аутор)

Графикон 1. Ниво образовања испитаника

(Извор : Аутор)

А) Да ли мислите да медијима и технологији има места у образовним институцијама?

Постављено је питање да ли им медији и данашња технологија могу помоћи у њиховим институцијама у образовању деце. Већина запослених верује да медијима и технологији има места у образовној установи. Запослени сматрају да је данашња технологија неизбежна и да свакодневни живот иако се контролише и правилно користи, може имати позитиван ефекат на развој деце. Такође, поред позитивних ствари које медији и технологија нуде, запослени сматрају да и децу треба упознати са негативним стварима које доносе медији и технологија.

Међутим, постоји и одређени број испитаника (2) који сматрају да медијима и технологији није место у образовним установама, као и да их не треба користити у развоју деце.

СТАВ	ИСПИТАНИКА
Имају место	18
Немају место	2

*Табела 3 Изражавање става испитаника
(Извор : Аутор)*

Б) Како је ваше виђење медија и технологије о развоју способности говорника и комуникационих вештина деце раног и предшколског узраста?

На ово питање, покушала сам да добијем конкретан одговор од запослених у вртићима какво је њихово мишљење о развоју говорних и комуникационих вештина деце раног и предшколског узраста. Питање је постављено на такав начин да су понуђени одређени одговори на које запослени (испитаници) обележавањем слова X одговарају њиховој преференцији. Од 20 испитаника, 18 испитаника је рекло да су технологија и медији штетнији, док су 2 испитаника утврдила да су кориснији.

МЕДИЈИ И ТЕХНОЛОГИЈА	ИСПИТАНИКА
Штетне	18
Корисно	2

*Табела 4 Изражавање става испитаника
(Извор : Аутор)*

В) Сматрате ли да сте компетентни да користите дигиталну технологију и медије у раду са децом?

Поставља се питање са циљем да се одговори да ли запослени сматрају да су довољно компетентни да користе технологију и медије у раду са децом. Сумирајући резултате, добили смо одговор да се 19 испитаника сматра довољно компетентним да користе дигиталну технологију и медије у раду са децом, док се само једна особа или запослени сматрају некомпетентним.

Г) Да ли користите медије и технологију за подстицање развоја говорних и комуникационих компетенција деце у вашој образовној групи и како?

На ово питање се покушало добити одговор да ли запослени користе медије и технологију у раду са децом. Више од половине испитаника од којих 12, понекад користи медије и технологију као помоћ у обављању планираних активности, путем разних аудио и видео снимака који покушавају да анимирају децу. Шест испитаника рекло је да не користи медије и технологију за развој говора и комуникације код деце.

Било је и 2 испитаника који нису одговорили на горе наведено питање.

Д) По вашем мишљењу, зашто деца данас више користе медије и технологију него пре десет година?

Деца данас користе медије јер им је родитељима лакше да буду заузети другим обавезама у кући или ван ње. Они такође сматрају да су медији ушли у све сфере живота, као и да се свакодневно користе без ограничења. Технологија је на дохват руке од раног узраста, па родитељи, услед налета нервозе и смиривања детета, посежу за медијима да смире своју децу. Деца воле медије и технологију јер су прилагођена њиховој „хипнотизацији умова“ у оно што виде и чују (звук, боја, покрет, ефекти).

Е) Примећујете ли да деца која су изложена медијима и технологија

- ✓ *Изражавају своје мисли и осећања*
- ✓ *Показују говорне, језичке и комуникацијске вештине*
- ✓ *Показују нижи степен мотивације и интересовања*
- ✓ *Показују виши степен мотивације и интересовања*
- ✓ *Задржавају се у самосталним активностима*
- ✓ *Интересовање и забава за симболичне игре*
- ✓ *Задржавају пажњу*

На ово питање, заокруживањем понуђених одговора **теже** или **лакше** покушало се доћи до изражавања ставова и мишљења запослених.

У ставу да *Изражавају своје мисли и осећања* 19 испитаника заокружило је одговор **теже**, док 1 испитаник није показао свој став о поменутом.

Показивање говорних, језичких и комуникационих вештина – једногласно су одговорили **теже**.

Показује нижи ниво мотивације и интереса – овде су мишљења подељена, половина испитаника је одговорила **теже**, (10 испитаника), док је друга половина заокружила одговор **лакше** (10 испитаника).

Показују виши степен мотивације и интереса – на ово питање су једногласно одговорили **теже**.

Задржавају се у самосталним активностима – 18 испитаника је одговорило да је **теже**, док су 2 испитаника дала одговор да је **лакше**.

Интересовање и забава за симболичке игре – испитаници су једногласно одговорили на одговор **теже**.

Задржавају пажњу – такође заокруживањем одговора **теже**, једногласно медији задржавају пажњу свој деци.

Ж) Да ли сте приметили да медији и технологија утичу на говор и говорни развој деце ране и предшколске доби?

Ово питање се заснивало на мишљењу запослених да дођу до одговора да ли медији и технологија утичу на говор у развоју говора деце предшколског узраста. Сумирајући одговоре, дошло се до закључка да када деца користе медије и технологију, нема двосмерне комуникације, односно дијалога. Током посматрања немају потребу за комуникацијом. Зато њихове прве речи и говори почињу касније, њихова незаинтересованост за физичку активност, мало пажње, неразумевање заданог, реченог. Одређени домени развоја се спорије развијају, па се деца више социјализују, играју углавном сама, теже комуницирају са другом децом. Користе много страних термина.

З) Које појаве у дечијем понашању, говору и комуникацији повезујете са претераним коришћењем медија и технологије?

Постављено је питање како би се дошло до тога који су појаве појављују у понашању и њиховом говору. Истраживање сматра да постоји велики спектар појава. Ово су само неки од њих: лоше развијен говор, изговарање неких основних речи,

непознати гласови, незаинтересованост за активности, отежано седење на једном месту, агресивност, емпатија, лоше прилике – већина деце да се бори за вођу, лош дослух, раздражљивост, недостатак пажње и маште, аутизам, искљученост, кратка концентрација, виртуелни свет преузима контролу над њима, тежња за технологијом.

И) Сматрате ли да медији и технологија могу да допринесу развоју говорних вештина и комуникационих компетенција деце раног и предшколског узраста и како?

На ово питање покушано је да се добије одговор да ли испитаници верују да медији и технологија могу да помогну у развоју говорних способности и компетенција комуникације. Испитаници (13) сматрају да медији и технологија могу да допринесу развоју говорних вештина и комуникационих компетенција код деце раног и предшколског узраста. Испитаници наводе да умерена употреба медија и технологије кроз различите едукативне садржаје прикладне деци (слајдови, слагалице, едукативне видео и аудио материје), уз правилну и дозирану употребу има своје место у развоју говорних вештина и комуникационих компетенција.

Међутим, један део испитаника (7) не верује да медији и технологија могу да допринесу развоју говорних и комуникационих компетенција деце раног и предшколског узраста. Они сматрају да родитељи треба да им посвете више времена, читају им, причају им приче, разговарају са њима како би подстакли развој свог говора. Неки чак мисле да им медији и технологија само наносе више штете у развоју говора.

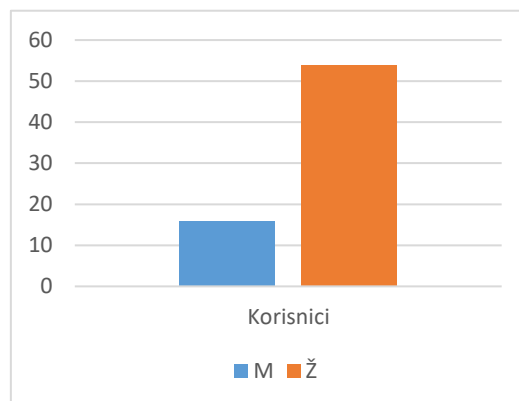
9.2. КАРАКТЕРИСТИКЕ СУБУЗОРКА (КОРИСНИЦИ УСЛУГА)

У личном делу Упитника К-1, који се састојао од четири индикатора који су утврдили неке појединачне карактеристике испитаника (пол, *узраст*, *ниво образовања* и *број деце по породици*), добијени су следећи подаци:

Истраживање је обухватило укупно 70 корисника вртића Златокоса из Борова, од којих су 54 жене, а 16 мушки (Табела 5; *Графикон 2.*),

СТАТУС	ПОЛ		СВЕ У СВЕМУ
	М	Ж	
Корисници	16 22,85%	54 77,15%	70 77,77

*Табела 5. Карактеристике узорка испитаника
(Извор : Аутор)*

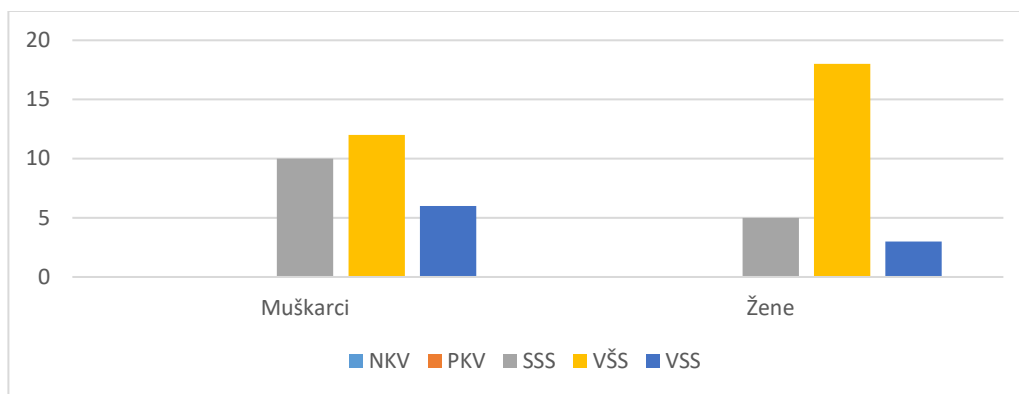
*Графикон 2. Карактеристике узорка
(Извор : Аутор)*

Узраст испитаника или родитеља је од 25. године – 45 година, док је узраст деце од 1. до 7. године.

Образовање корисника у овој групи подељено је на три степена, од чега је 15 испитаника са ССС (средње образовање), 30 испитаника има високо образовање (високо образовање), док 9 испитаника има ХЈС (диплома Средње школе).

Степен образовања	НКВ	ПКВ	ССС	ВШС	ВСС
Људи	0	0	10	12	6
Ене	0	0	5	18	3
УКУПНИ ОДГОВОРИ:	0	0	15	30	9

*Табела 6 Ниво едукације корисника
(Извор : Аутор)*

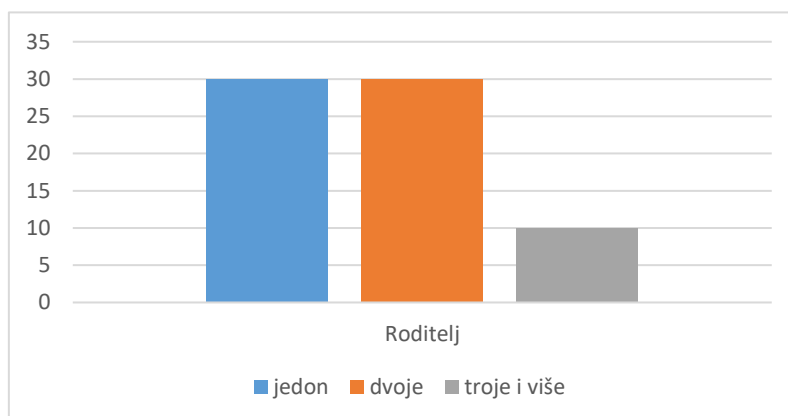

*Графикон 3. Ниво едукације корисника
(Извор : Аутор)*

Испитаници који имају једно дете имају 30 година, а испитаници са двоје деце од 30 година су идентични, док са троје или више деце има 10 испитаника.

Број деце	Једно	двоје	троје и више	ОТО:
Родитељ	30	30	10	70

*Табела 7. Број деце корисника
(Извор : Аутор)*

*Графикон 4. Број деце корисника
(Извор : Аутор)*

Други део Упитника К-1 садржао је укупно 10 питања, која су се односила на предмет истраживања и представљала простор зависних променљивих. У односу на њихове појединачне садржаје, можемо говорити о следећим индикаторима истраживања:

А) Колико често ваша деца користе?

Поставља се питање како би се стекао увид у то колико често деца користе једну од ових ствари или медијских уређаја. Учесталост дистрибуције показала је да су

испитаници чија деца никада не гледају ТВ ретки само 6 испитаника, 28 испитаника понекад, једнак број испитаника 15 има идентичне одговоре за ставове углавном или често, док само 6 испитаника дозвољава деци да увек гледају ТВ.

Што се тиче таблета, било је 37 испитаника који су заокружили одговор никада, 13 испитаника понекад, 3 испитаника углавном, 12 испитаника често, 5 испитаника увек.

За мобилне телефоне одговорило је 11 испитаника са никада, 16 испитаника са понекад, 26 углавном, 17 испитаника често, док за одговор увек није било никога.

За видео игре 49 испитаника је заокружило одговор никада, 16 испитаника је одговарало са понекад, једнако броју испитаника 5 који су дали одговор углавном и често, није било никога ко је дао одговор увек.

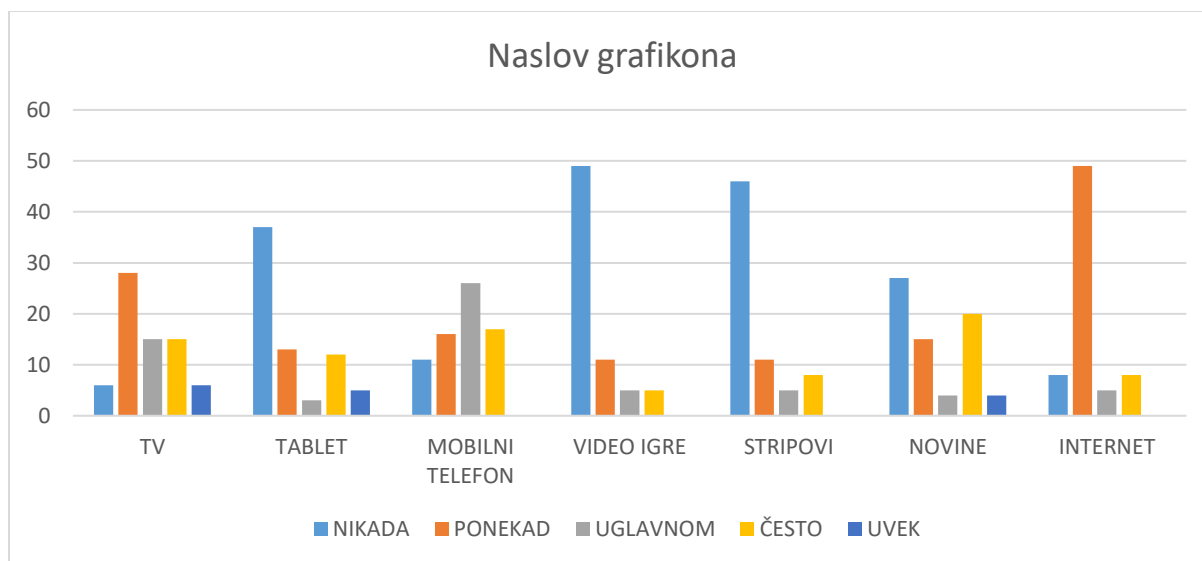
За став стрипа, 46 испитаника је заокружило никада, 11 испитаника је понекад заокружило одговор, 5 испитаника углавном, 8 испитаника често, док испитаници са одговором увек немамо.

За став листа 27 испитаника никада није дало одговор, 15 испитаника је понекад заокружило одговор, 4 испитаника углавном, 20 испитаника често, док је 4 испитаника дало одговор увек.

Што се тиче интернета, било је 8 испитаника који су заокружили одговор никада, 49 испитаника понекад, 5 испитаника углавном, 8 испитаника често, док није било никога ко је заокружио одговор увек (Табела 8, Графикон 5.).

Скаларна вредност Став	Никада	Понекад	Углавном	Штига	Увек	ОТО:
ТЕЛЕВИЗОР	6	28	15	15	6	70
ТАБЛЕТ	37	13	3	12	5	70
МОБИЛНИ ТЕЛЕФОН	11	16	26	17	0	70
ВИДЕО ИГРЕ	49	11	5	5	0	70
СТРИПОВИ	46	11	5	8	0	70
НОВИНЕ	27	15	4	20	4	70
ИНТЕРНЕТ	8	49	5	8	0	70

*Табела 8. Изражавање скаларних вредности о одређеним ставовима
(Извор : Аутор)*

*Графикон 5. Изражавање скаларне вредности на одређеним ставовима
(Извор : Аутор)*

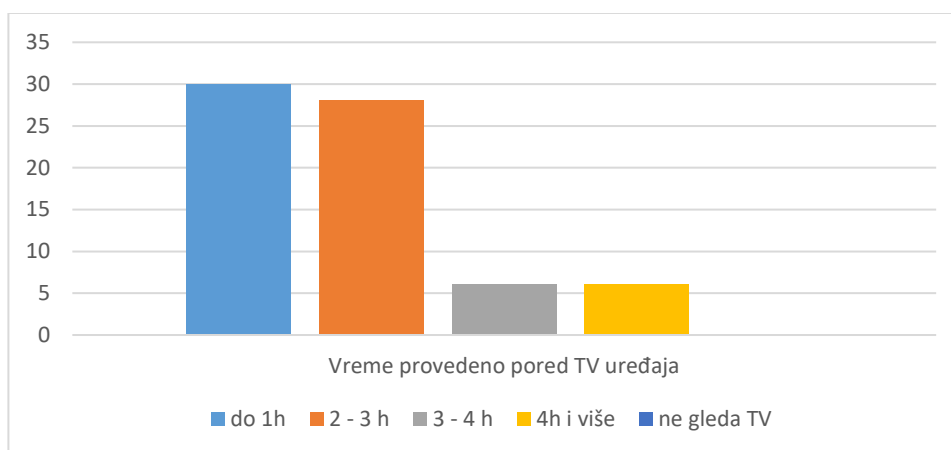
На основу добијених резултата може се рећи да родитељи држе доста деце по страни када су медији у питању. Од свих понуђених ставова код свих испитаника, новине су један од ретких медија које родитељи покушавају да едукују своју децу кроз сликовнице, новине, књиге.

Б) Колико ваше дете гледа ТВ током дана?

Поставља се питање да би се одговорило на то колико често деца проводе време поред ТВ екрана током дана. Испитаници су могли више да одговоре на ово питање (Табела 9, Графикон 6).

уради 1 х	2 – 3 х	3 – 4 х	4 х и више	не гледа ТВ	ОТО:
30 / 42,8%	28 / 40%	6 / 8,6%	6 / 8,6%	0	70

*Табела 9. Временски период гледања ТЕЛЕВИЗИЈЕ у дану код деце
(Извор : Аутор)*

Графикон 6 Временски период гледања ТВ-а код деце
(Извор : Аутор)

На основу добијених резултата најчешћи период гледања телевизије у току дана је до 1 сат, 30 испитаника или 42,8 одсто, док само два мање испитаника, 28 испитаника или 40 одсто, дају деци 2-3 сата дневно да гледају ТВ. Исти број испитаника, 6 односно 8,6 одсто, који омогућавају деци да гледају ТВ током дана по 3-4 сата и више од 4 сата дневно.

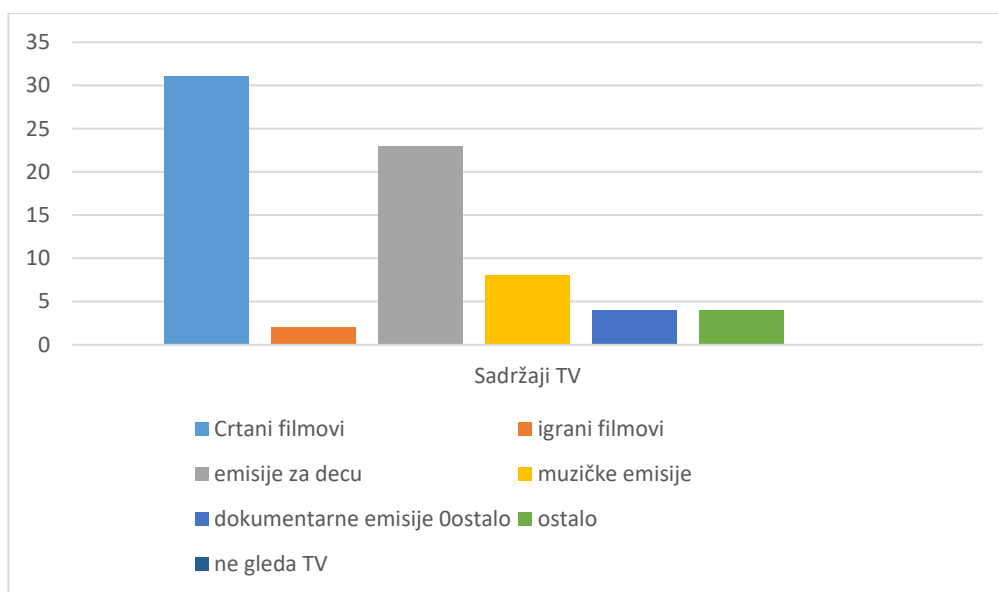
В) Који је садржај који ваше дете гледа на ТВ-у?

Постављено је питање да бисте добили увид у садржај који деца гледају на ТВ уређају.

На основу добијених резултата можемо закључити да су цртаћи далеко испред свих садржаја које деца гледају на ТВ екранима, од којих 31 или 44,4 одсто. Дечије емисије су такође заступљене код деце и износе 32,9 одсто, или имамо 23 одговора. Музичке емисије на ТВ-у заступљене су код деце са 11,3 одсто, па је, наиме, само 8 испитаника изразило став да њихова деца гледају овакав вид емисија. Остале серије и документарци филмова су ретки, заправо, једнаки, само 5,7 одсто. Играни филмови су још ређи и само су два родитеља изразила став да њихова деца гледају горе наведене филмове (Табела 10, Графикон 7).

Цртаже	Играни филмови	Емисије за децу	Музичке емисије	Документарне емисије	остало	Не гледа ТЕЛЕВИЗОР
31 44,4%	2 2,8%	23 32,9%	8 11,3	4 5,7%	4 5,7%	0 0%

Табела 10 Погодности на ТВ уређају
(Извор : Аутор)

*Графикон 7. Погодности на ТВ уређају
(Извор : Аутор)*

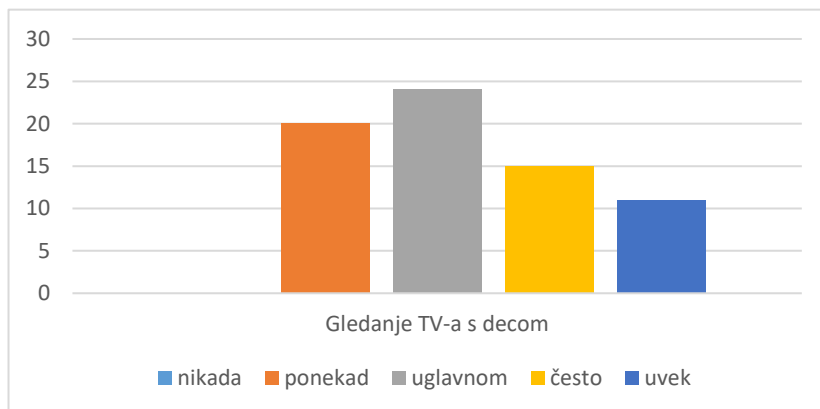
Г) Колико често гледате ТВ са вашом децом?

На ово питање покушало се добити одговор, да ли родитељи заједно са својом децом гледају ТВ и у којој је то мери.

На основу добијених резултата највише одговара углавном, имамо их 24, односно 34,3% родитеља проводи заједно са својом децом гледајући ТВ садржај. Нешто мање родитеља 20 испитаника, или 28,5 одсто понекад проведе заједно са својом децом поред телевизора гледајући разне ТВ садржаје. На одговор је често њих 15, односно 21,4% испитаника дало овакав одговор, док је за одговор увек само њих 11 испитаника изразило овакав став, односно 15,8%. Добро је што можемо да закључимо да родитељи углавном проводе време са својом децом док гледају ТВ емисије различитих ликова.

никада	понекад	углавном	штигла	увек
0	20 28,5%	24 34,3%	15 21,4%	11 15,8%

*Табела 11. Провођење времена са децом док гледате ТВ
(Извор : Аутор)*

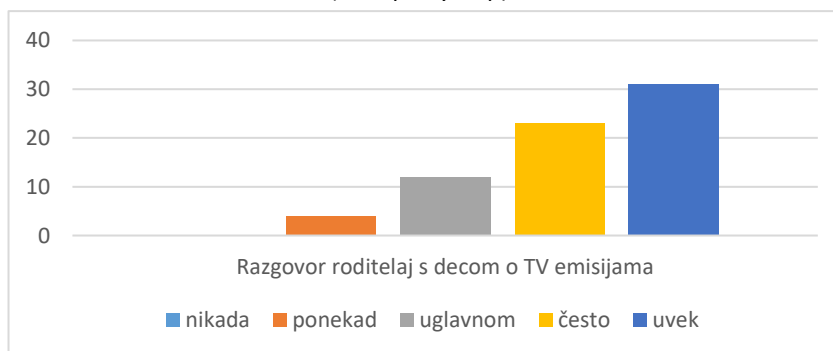
*Графикон 8. Провођење времена са децом док гледате ТВ
(Извор : Аутор)*

Д) Колико често разговарате са децом о садржају који гледате?

Постављено је питање да би се сазнало да ли родитељи разговарају са својом децом о ТВ садржају који се приказује на ТВ уређајима, односно које они гледају. Стога, на основу добијених резултата, можемо закључити да родитељи разговарају са својом децом о садржају који гледају на ТВ екранима. Чак 31 родитељи разговарају са својом децом о садржају који дозвољавају својој деци да гледају, док 23 родитеља често разговарају са својим дететом о садржају на телевизији. 12 родитеља мање-више разговара са својом децом о томе шта гледају, док само мали број родитеља понекад прича о садржају тв екрана.

никада	Понекад	углавном	штигла	увек
0	4 5,7%	12 17,2%	23 32,8%	31 44,3%

*Табела 12. Родитељи причају са децом о ТВ емисијама које гледају
(Извор : Аутор)*

*Графикон 9. Родитељи причају са децом о ТВ емисијама које гледају
(Извор : Аутор)*

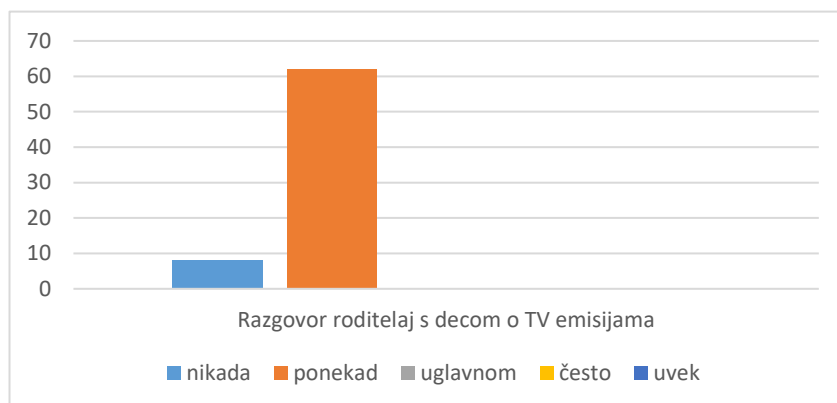
E) Колико често посежете за електронским уређајима (мобилним, таблетом итд.) како бисте одржали пажњу детета, а шта би Вама омогућило да несметано радите свој посао?

Постављено питање како би стекли увид у то колико родитеља током обавеза и кућних послова покушава да окупира пажњу деце разним електронским уређајима.

На основу добијених резултата може се закључити да родитељи од 62 године, понекад деци дају електронске уређаје како би им скренули пажњу, као и да родитељи могу да обављају своје дужности и дужности. Мали број испитаника је само 8 који још увек не дају деци електричне уређаје како би им пажња била заузета.

никада	Понекад	углавном	Иесто	увек
8	62	0	0	0
11,4	88,6%			

*Табела 13. Заузимање пажње електричним уређајима
(Извор : Аутор)*

*Графикон 10. Пажња Ел. Уређаји
(Извор : Аутор)*

A) У којим ситуацијама најчешће детету дајете електронске уређаје (мобилни, таблет, ТВ)?

На основу овог питања, информације о ситуацијама у којима родитељи најчешће заузимају своју децу електронским уређајима.

Сумирајући све резултате, дошло је до следећих података: давање електронских уређаја деци, ако је потребно и као наградни родитељи обично, 38%, док нешто мањи проценат родитеља деци даје електронске уређаје када имају разне обавезе и послове.

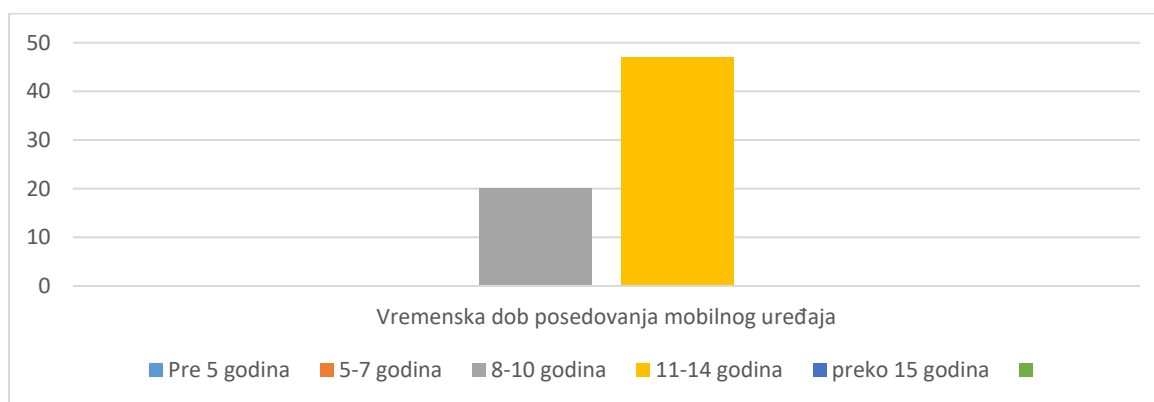
Током путовања одговоре је дало 11 испитаника, односно 15,7%, док је на остало одговорило 8 испитаника. Давање електронских уређаја пре спавања и током оброка је идентично, 7,1%, док је за одговор потребно смирити само 3 испитаника, односно 4,2 је заокружило овај одговор.

Када мислите да је неопходно да ваше дете има мобилни уређај?

Поставља се питање да добију податке када родитељи сматрају да је неопходно да њихова деца имају мобилне уређаје. Према добијеним резултатима, више од половине родитеља сматра да деца узраста од 11 до 14 година треба да поседују мобилни уређај, односно 68% испитаника, 47 испитаника, док 20 испитаника или 28% сматра да деца треба да поседују мобилни уређај између 8-10 година. Само три родитеља сматрају да деца треба да имају мобилне уређаје тек после 15.

Пре 5 година	5 -7 година	8 – 10 година	11 – 14 година	Преко 15 година
0	0	20 28%	47 68%	3 4%

*Табела 14. Узрост када деца треба да имају мобилни уређај
(Извор : Аутор)*

*Графикон 11. Пажња Ел. Уређаји
(Извор : Аутор)*

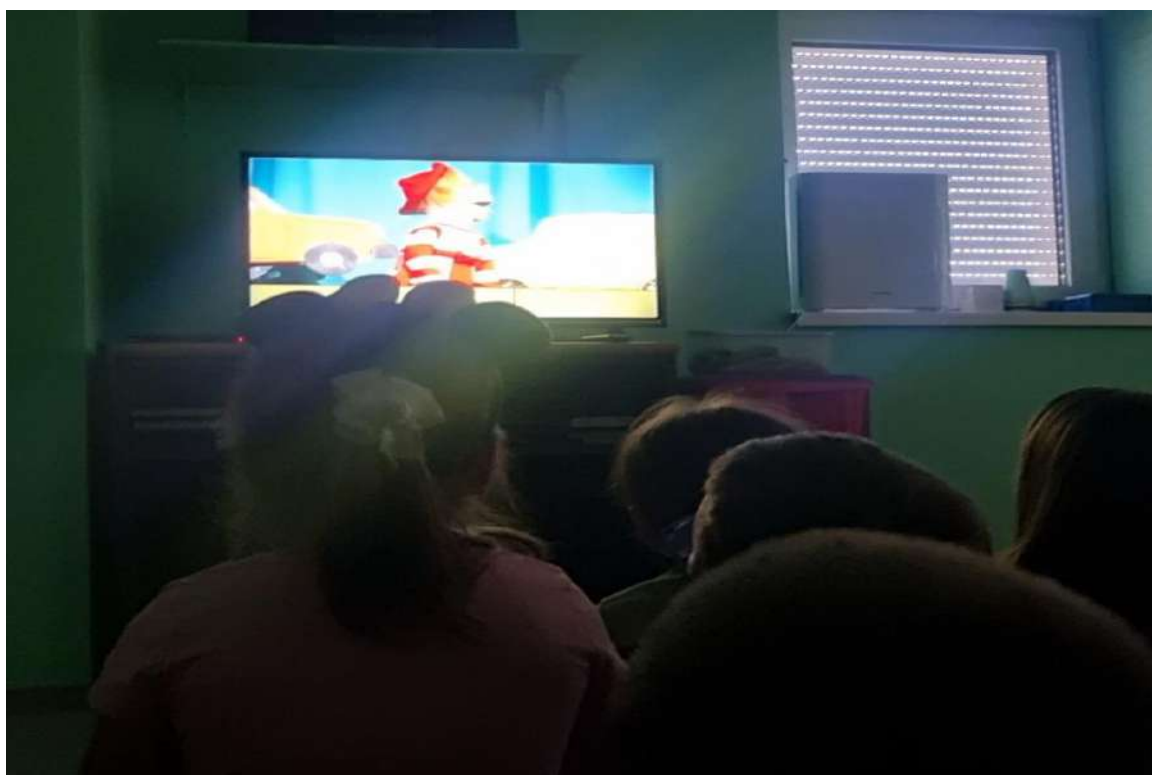
Q . Какво је ваше мишљење о утицају медија на говор детета?

Ово је отворено питање, а постављено је са циљем да испитаници изнесу своје мишљење о утицају медија на сам говор детета.

На основу ставова и мишљења испитаника, добили смо велики спектар одговора почев од чињенице да утицај медија зависи од садржаја онога што дете гледа, од надзора родитеља, употребе речи које не знају њихово значење, понашања детета (агресивност). Међутим , многи испитаници, иако знају да су медији нужно зло за децу, сматрају да све што је у границама прихватљивог временског периода, не може иза себе оставити негативне последице, напротив, може донети корисне ствари као што је обогаћивање речника самог детета дечјим емисијама, песмама, бајкама итд.

10. УПОТРЕБА ДИГИТАЛНИХ ТЕХНОЛОГИЈА, ПРИМЕР ИЗ ПРАКСЕ (ПОЧЕТАК РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА „Саобраћај“)

Као пример добре праксе како се интегришу дигиталне технологије у васпитно-образовни рад вртића приказан је пројекат „Саобраћај“ који је реализован са старијом групом деце. Пројекат је почео након што су деца погледала едукативно- луткарски филм „Црвенкапица у саобраћају“.

Слика 1. Гледање едукативно-луткарског филма „Црвенкапица у саобраћају“

После одгледаног филма почео је велики интерес деце за саобраћај, често се играјући са превозним средствима у просторној целини за грађење и изградње разних возила од различитих врста коцки. Кроз игру деца су показала генијалност и користила разне педагошке алате у игри. необликоване материјале, те истраживала својства возила.

Слика 2. Игра превозним средствима у просторној целини за грађење.

Пратећи дечије интересе проширили смо пројекат на целокупан саобраћај, јер смо сматрали да је важан и да поред учења о томе која средства транспорта постоје, поновимо и усвојимо правила понашања у саобраћају. На тај начин можемо обезбедити већу безбедност за децу. Поштујући саобраћајна правила вежбали смо шетњу по месту, приметили разне врсте возила, пребројавали их, именовали боје аутомобила и саобраћајних знакова, усвајали правилно кретање по тротоару и безбедно прелазил пут.

Класификовали смо превозна средства у складу са тим да ли се односе на копнени и ваздушни транспорт или користе се за превоз људи морем, рекама и језерима.

Како би израдили плакат преко кога би деца истраживала и како би увидела разлику како су возила изгледала у прошлости и како изгледају данас, на интернету смо потражили фотографије које смо испринтали. Деца су фотографије биле занимљиве, јер су необичне. Стари аутомобили су их подстакнули на многа питања као што су: Ко је правио такве аутомобиле? Ко их је возио? Зашто су тако изгледала? Зашто нису офарбана?

Из разних часописа о превозним средствима деца су исецала слике које им се највише свиђају и од тих слика је свако дете израдило своју сликовницу о омиљеном возилу.

Гледањем реклама за одређену марку аутомобила на интернету деца су израђивала летке које су користили у игри продаје аутомобила у салонима. Рекламе су их подстакнуле да сами осмисле рекламу за аутомобиле које су користили у игри. Рекламе смо снимили мобилним телефоном и користили у реализацији даљих активности..

У раду смо користили загонетке, приче, песме и стихове о саобраћају, графомоторне вежбе, разне тачкалице на тему превозног средства, моделирали смо превозна средства користили оригами технику, те на ову тему ликовно изражавали и развијали вештине дечијег говора.

У склопу пројекта смо у сарадњи са ауто - школом из нашег места на поклон добили ЦД са виртуалним тестовима за полагање возачког испита. Деца су помоћу теста могла преко компјутера управљати аутом, учити одређене знакове на путу и учити разна правила понашања у саобраћају. Вожња по виртуалном полигону нам је проширила идеју па смо сами израдили полигон између кога су деца возила моториће.

Од других игара деци су понуђене разне стоно-манипулативне игре: слагалице, мемори картице превозних средства, игре са словима, груписање возила и знакова, игре са правилима.

Као додатни извор дигиталног учења у програму ГеоГебра смо осмислили две математичке игре које су деца врло радо играла и на тај начин усвајала појам броја и појам скупа.

Слика 3. ГеоГебра Математичка игра „Бројање до 5“

Слика 4. ГеоГебра Математичка игра „Скуп аутомобила“

На интернет страници <http://kviz.pazljivko.rs/> деци је понуђен и саобраћајни квиз са којим смо желели да проверимо и унапредимо њихово знање о саобраћају.

Слика 5. „Квиз о саобраћају“

У овом раду, безбедност деце се ставља на прво место, тако да је вртић, заједно са породицом, право место где треба спровести учење о безбедном понашању у саобраћају. Саобраћајно образовање је интегрално део изградње саобраћајне културе у раном узрасту. Ово је најважнија полазна тачка представљају реалне животне ситуације у којима дете као учесник у саобраћају налази, модел понашања одраслих и едукативни садржаји, дидактички алати и други подстицаје за учење о транспорту. Кроз различите активности на тему саобраћаја, деца су се проширила познавање разлика између превозног средства, унапређење вештина за безбедно понашање у саобраћаја и поштовања саобраћајних правила. Деца показују велико интересовање за тему пројекта, који ће свакако подстаћи нове подстицаје и активности.

Кроз разне циљеве пројекта дете треба да задовољи интересовање за саобраћај, посебно о возилима, да стекне основа знања о саобраћају и начину транспорта на начин доступан деци, да се лакше оријентишу у свом окружењу у којој је саобраћај саставни део.

Основна претпоставка пројекта је да деца посматрају, питају, истражују и предузима специфичне активности везане за тему пројекта.

ЗАКЉУЧАК

Медији кроз историју развоја пред модерног и модерног друштва, средства су комуникације која се прилагођавају друштвеним променама, али увек у функцији одржава дате структуре друштвене моћи. Неизбежни су у животу предшколског детета и утичу на његов развој. Многи од аутора наведених у раду истичу позитивне утицаје одређених медијских садржаја на дете. Квалитетни цртани филмови, телевизијске емисије, видео-игре могу преносити знања и позитивно деловати на развој дечијих комуникацијских компетенција. Овим радом и на основу добијених података из истраживања, долазимо до закључка да деца превише слободног времена проведу гледајући телевизију, играјући игрице, гледајући забавне садржаје на интернету и да најчешће сами бирају садржаје.

Медији су данас присутни у свим сферама живота и рада људи, како професионално тако и приватно. Због своје велике заступљености медији имају велики утицај на понашање људи, а у овом раду истражено је да ли се медији користе у васпитању деце предшколског узраста и да ли родитељи и васпитачи препознају значај медија у томе.

Истраживање је показало да медијски садржаји осиромашују говор деце и утичу на употребу неприличних речи, као и појаву агресивног понашања. Увођењем квалитетних медијских садржаја, говорних вежби, као и едукативних игара у васпитно-образовни рад треба да буде задатак свих који се баве децом, почев од васпитача, стручних сарадника, па до родитеља. Одрасли су одговорни да деци медије учине „безопасним“ и приступачним, како би деца, сем забаве, нешто и научила.

Када се сагледају теоријски ставови у коришћењу медија у овој области не може се рећи да постоји јасно дефинисан став о томе. Ипак, употреба медија према теоретичарима свакако може имати позитиван утицај на васпитање деце предшколског узраста. Потребно је само да се то учини на прави начин.

Добро усмерена снага медија у овој области директно би утицала на квалитет образовања уопште, а нарочито би то био случај код деце раног узраста. Због тога је изузетно важно да се делује у том правцу. Узимајући у обзир значај који имају медији у друштву неопходно је да се препознају њихове могућности за унапређење образовања.

Истовремено, потребно је и да се препознају негативни утицаји медија и да се они на време спрече. То је посебно значајно за децу предшколског узраста која су у фази развоја када још нису способна да адекватно процене шта је добро а шта лоше, што значи да могу негативне медијске садржаје прихватити као шаблон свог понашања у каснијем животу. Неопходно је да читаво друштво препозна значај медија у овој области. То је једини начин да тај значај прихвате и појединци, а нарочито родитељи и васпитачи деце предшколског узраста. Медији су изузетно значајни у области образовања деце предшколског узраста, тај значај препознају и родитељи и васпитачи те деце у мањој или већој мери. Оног тренутка када они сасвим схвате који је значај медија за наведено, моћи ће да се говори о остваривању максималног ефекта медија у овој области. То би имало позитиван утицај на читаво образовање.

ЛИТЕРАТУРА

- Aufderheide, P. (1997). Media literacy: From a report of the National Leadership Conference on Media Literacy. In R. Kubey (Ed.), Media literacy in the information age: Current perspectives, Information and behavior (Vol. 6) (pp. 79–86). New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.
- Врсалко, С., Палека, П. (2018). Преглед раног говора и развоја језика. Судија Ладертина, Свеучилиште Задар.
- Дигиталне технологије у функцији реализације професионалне технологије у функцији реализације професионалне улоге васпитача, Поп, А., Мастер рад (2024.), Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре – Сирмијум, Сремска Митровица.
- Жужић, К., Утицај дигиталне технологије и медија на развој говорних вештина и комуникационе компетенције деце раног и предшколског узраста
Основне тезе / Основне тезе 2022 Степен Грантора / Институција која је награђена академско / стручна диплома: Универзитет у Риједи, Учитељски факултет, образовање / Универзитет у Риједи, Учитељски факултет.
- Ђерић, И., Студен, Р. (2006). Стереотипи у медијима и медијско описмењавање младих, Зборник института за педагошка истраживања, Београд.
- Јурчић, Д. (2017). Теоријске поставке о медијима – дефиниције, функције и утицаји, ФиМостар.
- Кошир, М., Зграбљић, Н., Ранфл, Р. (1999). Живот са медијима. Приручник за медије образовање за родитеље, наставнике и наставнике. Дорон.
- Кузмановић Д., Златаровић В., Анђелковић Н., Жунјић-Џицварић Ј., Деца у дигиталном добу, водич за безбедно и конструктивно коришћење дигиталне технологије и интернета, Ужички центар за права деце 2019., Ужице.

Мандарић, В. (2012). Нови медији и ризично понашање деци и младих, Богословска
смотра, Загреб.

Миленковић С., (2007). Медијска култура. Сремска Митровица, Висока школа
струковних студија за образовање васпитача.

Миленковић С., (2010). Методика развоја вербалне комуникације и говорног
стваралаштва, Сремска Митровица, Висока школа струковних студија за
образовање васпитача.

Миленковић С., (2012). Медији и деца, Сремска Митровица: Висока школа струковних
студија за образовање васпитача.

Миленковић, С., Ристић, М., (2023). Дигиталне технологије у развоју комуникације
наматерњем језику предшколаца, У: Предшколска установа као професионална
заједница учења - иновације, изазови и перспективе, 13-14. мај 2023. Академија
васпитачко-медицинских струковних студија, Одсек васпитачких студија
Алексинач.

Николић, М., Миленковић, С., (2022). Припрема деце за усвајање читања и писања,
Сремска Митровица, Висока школа струковних студија за васпитаче и пословне
информатичаре-Сирмијум.

Николић, М., Миленковић, С (2018). Програмски предлог за подстицање развоја
преквалификавања у предшколској установи, Стручни рад, Иновације у настави,
XXXIII, 2019/1, стр. 125 -138 УДц 372.2:37.016:003-028.3 дои: 10.5937/иновације
1901125N. , Сремска Митровица: Висока школа струковних студија за васпитаче и
пословне информатичаре-Сирмијум.

Павловић Бренеселовић, Д. и Крњаја, Ж. (2017). Калеидоскоп. Основе
диверсификованих програма предшколског васпитања и образовања.
Београд: Институт за педагогију и андрагогију, Филозофски факултет.

Павловић Бренеселовић, Д. (2021). Дигиталне технологије у програму предшколског васпитања и образовања: Шта нам је оквир нормалности?. У: Јеремић, И., Николић, Н. и Коруга, Н. (ур.). Сусрети педагога (63-69), Национални научни скуп: Васпитање и образовање у дигиталном окружењу 63, 15. мај 2021. Београд: Филозофски факултет Универзитета у Београду, Институт за педагогију и андрагогију.

Правилник о стандардима компетенција за професију васпитача и његовог професионалног развоја (2018). Службени гласник РС – Просветни гласник, бр.16/2018. Правилник о основама програма предшколског васпитања и образовања (2018). Службени гласник РС – Просветни гласник, 16/2018.

Радељак, А. (2016). Утицај медија на децу. Доступно на: [хттп://www.Родитељи.хр/вртиц/Утицај-медија-на-децу/](http://www.Родитељи.хр/вртиц/Утицај-медија-на-децу/).

Станчић, В., Љубешић, М. (1994). Језик, говор, спознаја. Загреб : Хрватска универзитетски тираж.

Степић, Г. и Савичевић, Д. (2022). Дигиталне технологије у реалном програму у вртићу. У Којић, Д. и Средић, Д. (ур.) XI међународна конференција о друштвеном и технолошком развоју (461-469). Бања Лука: Универзитет ПИМ.

Утицај медија на понашање деце Шкугор, Катарина Мастер са тезом / Престиж ворк 2021. Дегрее Грантор / Институтион авардед ацадемиц / професионал Диплома : Универзитет у Загребу, Факултет за образовање наставника / Универзитет у Загребу, Загреб, Учитељски факултет.

Husenefendić, Š. (2011). Sutton tradicionalnih medija, MadiAnali, 5(10), 49-64, preuzeto s <https://hrcakrce.hr/77896>.

Цибочи, Л., Канижај, и., Лабаш Д., (2021). Медији и деца предшколског узраста, Загреб.

<http://kviz.pazljivko.rs/>, Квиз о саобраћају

ЛИСТА ТАБЕЛА И ИЛУСТРАЦИЈА

Број илустрација	назив	Страница
Табела 1.	Карактеристике узорка испитаника	29
Табела 2.	Изражавање става испитаника	29
Табела 3.	Изражавање става испитаника	30
Табела 4.	Карактеристике узорка испитаника	30
Табела 5.	Ниво едукације корисника	34
Табела 6.	Број деце корисника	34
Табела 7.	Показивање скаларних вредности на одређеним ставовима	35
Табела 8.	Временски период гледања ТЕЛЕВИЗИЈЕ у дану код деце	36
Табела 9.	Садржај на ТВ уређају	37
Табела 10.	Погодности на ТВ уређају	38
Табела 11.	Провођење времена са децом док гледате ТВ	39
Табела 12.	Родитељи причају са децом о ТВ емисијама које гледају	40
Табела 13.	Заузимање пажње електричним уређајима	41
Табела 14.	Узраст када деца треба да имају мобилни уређај	42
Графикон 1.	Ниво образовања запослених	29
Графикон 2.	Карактеристике узорка испитаника	34
Графикон 3.	Ниво едукације корисника	35
Графикон 4.	Број деце корисника	35
Графикон 5.	Показивање скаларних вредности на одређеним ставовима	37
Графикон 6.	Временски период гледања ТЕЛЕВИЗИЈЕ у дану код деце	38
Графикон 7.	Садржај на ТВ уређају	39
Графикон 8.	Провођење времена са децом док гледате ТВ	40
Графикон 9.	Причаш са децом о ТВ емисијама које гледају	40
Графикон 10.	Заузима пажњу електричног уређаја	41
Графикон 11.	Узраст када деца треба да имају мобилни уређај 30	42
Слика 1.	Гледање едукативно-луткарског филма „Црвенкапица саобраћају“	44
Слика 2.	Игра превозним средствима у просторној целини за грађење	45
Слика 3.	ГеоГебра Математичка игра „Бројање до 5“	47
Слика 4.	ГеоГебра Математичка игра „Скуп аутомобила“	47
Слика 5.	„Квиз о саобраћају“	48

ПРИЛОЗИ

Прилог 1.

Z-1

АНКЕТНИ УПИТНИК

В ИССОЦИЈАЛАС ТР ИССОВИСС ТУ ДИВА
ЗАВ АСПИТНИВ П ОССОВНЕ
И ИССОРМАТИВАРС С ИРМИИУМ

Овај упитник је део истраживања које се проводи за потребе израде истраживачког рада при Школи струковних студија за васпитаче и пословне информатичаре - СИРМИУМ у Сремској Митровици. Добијени подаци и резултати ће се користити искључиво за потребе израде истраживачког рада. Анкета је анонимна, те Вас молимо да на питања одговорите објективно, искрено и самостално.

(упишите знак „X“ у квадратиче који одговара вашој преференци)

1. Пол М Ж

2. Старосна доб (бројеви апсолутног дана)

3. Годинеи скуства у одгојно-образовној установи (бројеви апсолутног дана)

4. Степено образовања

☐ НКВ (I. нижа стручна спрема)	☐ РКV (II. нижа стручна спрема)
☐ ССС (IV. средња стручна спрема - 3 год.)	☐ ВШС (виша стручна спрема)
☐ ВСС (виша стручна спрема)	

5. Сматрате ли да медији и технологија имају место у одгојно-васпитној установи?

(образложите)

6. Како је Ваше виђење утицаја медија и технологије на развој говорних способности комуникацијских вештина деце ране и предшколске доби?

више штетно више корисно нити једно нити друго

7. Сматрате ли се компетентни ма за коришћење дигиталне технологије и медија у раду с децом?

да не

8. Користите ли медије и технологију како бисте потакнули развој говорних комуникацијских компетенција деце у Вашој одгојно-васпитној групи и како?

(образложите)

9. Према Вашем мишљењу, зашто деца данас користе медије и технологију више него пре десетак година?

(образложите)

10. Примећујете ли да деца која су изложена медијима и технологији:

Стави скалујетезакруживањем броја САМ ОЈЕД НОГ од понуђенико дговора
1. Теже 2. Лакше

СТАВ	Скаларне вредности	Теже	Лакше
Изражавају своје истинске осећања		1	2
Показују говорне језичке и комуникацијске вештине		1	2
Показују ниже рazine мотивације и интереса		1	2
Показују више рazine мотивације и интереса		1	2
Задржавају се у самосталним активностима		1	2
Зајимљиви за бава са симболичне игре		1	2
Задржавају пажњу		1	2

11. Примећујете ли да медији и технологија утичу на говор и развој говора деце ране и предшколске доби? (уколико се слажете можете ли навести пример)

(образложите)

12. Које појаве у понашању, говору и комуникацији деце повезујете с претераним коришћењем медија и технологије?

(образложите)

13. Сматрате ли да медији и технологија могу допринети развоју говорних способности и комуникацијских компетенција деце ране и предшколске доби и како?

(образложите)

Захваљујемо на са радњу!

K-1

АНКЕТНИ УПИТНИК

ВИСОКА ШКОЛА СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА
ВАСПИТАЧЕИ ПОСЛОВНЕ ИНФОРМАТИЧАРС-
СИСТЕМ

Овај упитник је део истраживања које се спроводи за потребе израде истраживачког рада при Школи струковних студија за васпитаче и послове информатичаре - СИРМИЈУМ у Сремској Митровици. Добијени подаци и резултати ће се користити искључиво за потребе израде мастер рада. Анкета је анонимна, те Вас молимо да на питања одговарате објективно, искрено и самостално.

(упишите знак „X“ у квадратић који одговара вашој преференци)

1. Пол М Ж

2. Старосна доб (бројем апсолутно годни) Старосна доб детета (бројем апсолутно годни)

3. Степен образовања

НКВ (I. нижа стручна спрема) ПКВ (II. нижа стручна спрема)

SSS (IV. средња стручна спрема - 3 год.) ВПС (виша стручна спрема)

ВСС (висока стручна спрема)

4. Родитељ сте? (само је дано дозвољено)

Једно дете двоје деце троје и више

5. Колико често В ашадеца користе?

Стави ставове у окруживањем број САМО ЈЕДНОГ о дати опцији изговором
1. Никада 2. Понекад 3. Углавном 4. Често 5. Увек

СТАВ	Скаларне вредности				
	Никада	Понекад	Углавном	Често	Увек
ТВ	1	2	3	4	5
ТАБЛЕТ	1	2	3	4	5
МОБИТЕЛ	1	2	3	4	5
ВИДЕО ИГРЕ	1	2	3	4	5
СТРИПОВИ	1	2	3	4	5
НОВИНЕ (ча слогане, слогане)	1	2	3	4	5
ИНТЕРНЕТ	1	2	3	4	5

6. Колико Ваше дете гледа ТВ у току дана?

до 1 сат 2-3 сата 3-4 сат више од 4 сата не гледа ТВ

7. Како јису садржај који гледа Ваше дете гледа на ТВ-у?

цртани филмови играни филмови емисије за децу

музичке емисије документарне емисије остало

не гледа ТВ

8. Колико често гледате ТВ с Вашом децом?

никада понекад углавном често увек

9. Колико често разговарате с дететом о садржају који гледате?

никада понекад углавном често увек

10. **Колико често посежете за електроничким уређајима (мобител, таблет и др.) како би задржали пажњу детета, а што би Вама омогућило несметано обављање послова?**

никада понекад углавном често увек

11. **У којим ситуацијама најчешће дајете дете у на коришћење електроничке уређаје (мобител, таблет, ТВ)?**

када их треба ширити за време брока и након брока
 као награду када има обавезе - посла
 по потреби за време путовања
 преспавања остало

12. **Када сматрате да је потребно да Ваше дете има обилни уређај?**

пре 5 година
 5 - 7 година
 8 - 10 година
 11 - 14 година
 преко 15 година
 Неће користити обител

13. **Какво је Ваше виђење утицаја медијан технологије на развој говора и комуникације код Вашег детета?**

Више штетно више корисно нити једно ни друго

14. **Које је Ваше мишљење о утицају медијан самогвор детета?**

(Учешће обављено)

Зихваљујемо на сарадњу!